

tribuna

LIST ZVEZE ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: STANE CEHOVIN, DRAGO ČOP, MARJAN KOPECKY, NIKO LEHRMAN, BOZO LEVEC, NIKO TICAR, JOZE ZNIDARŠIČ, FRANC GRIVEC IN PETER JAMBREK. ODGOVORNI IN GLAVNI UREDNIK STANE CEHOVIN, UREDNIŠTVO IN UPRAVA LJUBLJANA, POLJANSKA 6, TELEFON 30-123. TEKOCI RACUN 600-70/3-567. ROKOPISOV NE VRACAMO, LETNA NAROCNINA 200 DIN, TISKA CASOPISNO PODJETJE »DELO«.

LETO X. ŠTEV. 10-11
LJUBLJANA
25. MAJA 1960

Novi kriteriji za sprejem v študentske domove

Prvostopenjsko komisijo, ki bo pregledovala in reševala prošnje študentov za sprejem v študentski dom, bo predlagal Univerzitetni odbor ZSJ in potrdil kuratorij študentskih domov in menz. To bo pravzaprav komisija pri Upravnih odborih domov, z rednim delom pa bo pričela konec julija. Sestavljena bo iz enajstih članov: pet iz študentskega naselja, štirje bodo iz Akademskega kolegija, 1 iz internata GSS v Gerbičevu, kjer stanuje tudi precej študentov, in eden iz UO. Komisija bo reševala prošnje vseh starih stanovalcev in novih prosilcev, pri svojem delu pa se bo oprala predvsem na socialno-ekonomske, študijske in ideološko-politične kriterije.

Študijske kriterije za sprejem v študentske domove je že pripravila komisija pri Univerzitetnem odboru in so že izobeseni v obeh domovih. Socialno-ekonomska komisija pa je na seji predsedstva UO predlagala, naj se tudi socialni kriteriji z ozirom na lanske spremeni. Pri reševanju prošnje bo morala komisija upoštevati predvsem prosilce, ki izhajajo iz delavskih in kmečkih vrst, manj pa one uslužbenških družin. Na tak način se bo socialni sestav stanovalcev v študentskih domovih precej spremenil... Zgornja meja, ki bo še dopuščala bivanje v študentskem domu, je 12.000 dinarjev mesečnih dohodkov na družinskega člana, medtem ko je bila preteklo leto znatno nižja (10.000). Za tiste pa, ki se sami preživljajo in so neodvisni od doma, je ta meja za 2000 dinarjev višja. Poudariti pa je treba, da je to le pri-

bližna meja, ki se je bo komisija lahko držala. Vsako prošnjo bo treba reševati na podlagi individualnih pogojev in ne več tako administrativno kot doslej. Zato se komisiji v marsikaterem primeru ne bo treba tako striktno držati te meje! Pri sprejemu v dom se ne sme upoštevati samo študijske in ekonomske pogoje, ampak tudi družbeno-politično udejstvovanje vsakega prosilca v Zvezi študentov in ostalih množičnih organizacijah, predvsem pa tudi udeležbo pri mladinskih delovnih akcijah. Najstrožje ukrepe pa bo treba podzveti tudi proti tistim, ki so bili v času študija na privatni praksi v inozemstvu in nimajo v redu opravljenih študijskih pogojev, prav tako pa tudi proti tistim absolutomom, ki so že redno ali honorarno zaposleni, ki pa bi študij že lahko končali, češar pa niso storili

zaradi individualnih teženj po zaposlitvi pred diplomo!...

Študijska komisija pri Univerzitetnem odboru je pripravila na podlagi predlogov študijskih komisij pri obojih združenj posameznih fakultet kriterije za bivanje v študentskih domovih. Ker pa sedaj študentje študirajo pod precej različnimi študijskimi pogoji in po različnih študijskih programih, niso mogli izdelati za vse študente enotnih kriterijev. Vendar se bo komisija pri svojem delu oprala na predloge oziroma kriterije, ki so jih postavile študijske komisije pri združenjih (to velja predvsem za starejšo generacijo študentov), za mlajše pa bo seveda znatno upoštevala tudi pogoje, ki so jih postavile fakultete.

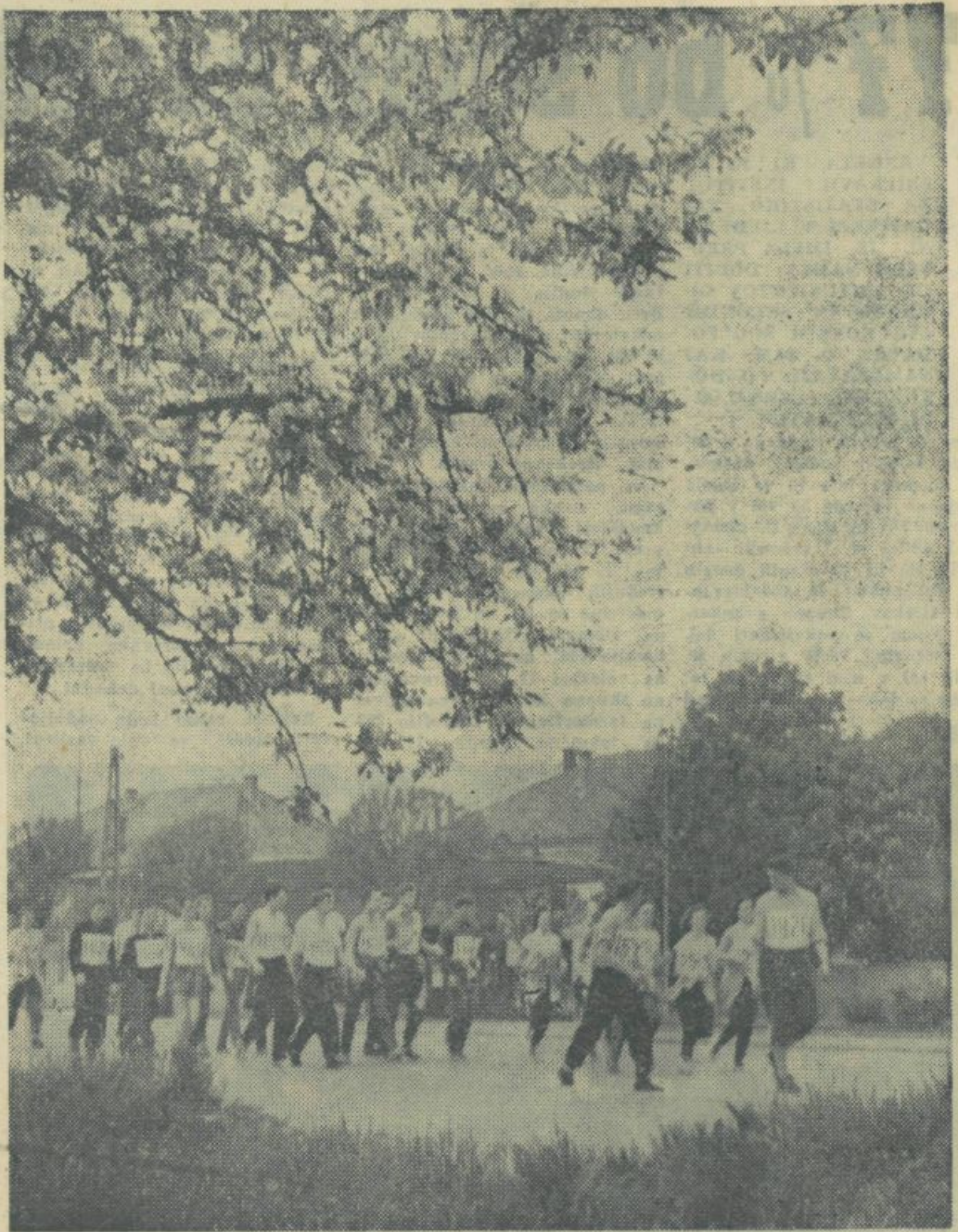
Pritožbe na odločitve prvostopenjske komisije bo reševala pritožbena komisija pri kuratoriju študentskih domov in menz...

Sklad Štefana Kovača

V kratkem bo v Murški Soboti ustanovljen sklad za nagrade študentom. Imenoval se bo po prekmurkem prvobornem in narodnem heroju Štefanu Kovaču. Naloga sklada bo, stimulirati raziskovalno delo o gospodarskem, kulturno-prosvetnem ter političnem življenju Pomurja z namenom, da se izkoristi vse možnosti za hitrejši razvoj teh krajev. Na področju Pomurja je še precej neraziskanih vprašanj zgodovinskega razvoja in kulturnega, gospodarskega in političnega življenja pomurskega človeka. Ni še v celoti obdelan nastanek in razvoj KPJ, SKOJ in NOB. Prav tako niso dovolj dokumentarno obdelane življenjske poti revolucionarjev in vidnejših kulturnih delavcev.

Navedene ugotovitve kažejo, da bi bila potrebna poleg že obstoječih ustanov, kot so študijska knjižnica in pokrajinski muzej, še neka institucija, ki bi usmerjala in vzpodbujala dejavnost na tem področju. Sklad Štefana Kovača bo prvi okrajni sklad te vrste. Izdelan je osnutek pravilnika sklada, ki ga bo Okrajni svet za kulturo in prosveto v bližnjih dneh tudi sprejel. Po imenovanju upravnega odbora sklada bo treba začeti zbirati sredstva. Nagrade bodo razpisane in nerazpisane teme, ki bodo obravnavale probleme Pomurja. Samostojna znanstvena dela, umetniška dela, seminarske in diplomske naloge, ki bodo v skladu s pogoji razpisa in pravilnika sklada. Za nagrade se bodo lahko potegovali študentje, srednješolci in drugi.

Prijatelji z obal sredozemlja so. Prav vsi vidijo v naši državi svojega iskrenega prijatelja. Sicer pa vam bodo njihovi odgovori povedali veliko zanimivih stvari. Osrednja osebnost našega razgovora je bil študent iz Alžirije, do nedavnega aktivni bорец alžirskega narodnoosvobodilnega gibanja, Ait si Mohammed Mohammed. Vprašali smo ga: Kateri so globlji vzroki, ki so te vodili, da si za kraj svojega študija izbral ravno Jugoslavijo? Odgovor: — Najprej sem Jugoslavijo sam izbral za kraj svojega študija. Tu imam precej prijateljev, Jugoslavnov, ki smo se spoznali v Alžiru, tu že študira nekaj alžirskih študentov. Sicer pa so me poslali v Jugoslavijo na študij tudi moji predpovestilni alžirski vojaški poveljniki. Upliv Jugoslavije je v vseh afriških državah zelo močan, mi Alžirci poznamo vašo narodnoosvobodilno borbo. V svojem življenjskem boju pogosto naletujemo na zelo podobne težave, kot ste jih prestali vi, Jugoslavnani. Za nas je zelo zanimiv vaš družbeni sistem, ki se razlikuje od SZ kot, od sistema vseh dežel, ki so se osvobodile ali pa se osvobajajo iz kolonialnega suženjstva. In prav ta vaš družbeni sistem bi radi opazovali in, predvsem bi ga radi spoznali. Upam, da bom srečal v Jugoslaviji mlade ljudi, ki me bodo razumeli, mi pokazali vašo deželo, me seznanili z gospodarskimi uspehi in vašo kulturo.

Manifestacija požrjvalnosti, tovarštva in spominov na tiste dni, ko je Ljubljano obdajala Hca. — Na letošnjem pohodu »Ob žici okupirane Ljubljane« je sodelovalo preko 20.000 tekmencev, med njimi tudi 51 študentskih ekip (Foto: Joso Znidaršič)

Prijatelji z obal Sredozemlja

Na ljubljanski univerzi zadnje čase študira vse več tujih študentov. Tu so Alžirci, Tanžičani, Indonežani, Arabci in drugi. Pred kratkim sta jih sprejela rektor univerze prof. dr. Dolfo Vogelink in predsednik UO ZSJ tovariš Janez Bagel. Uredništvo Tribune pa je povabilo v svoje prostore zastopnike študentov iz Alžirije, ZAR in Jordanije, kjer smo imeli z njimi kratek razgovor, ki vam ga posredujemo.

Sicer pa nam je Jugoslavija zelo simpatična tudi zaradi odločnega stališča, ki ga je zavzela do alžirskega vprašanja, ker nam moralno in materialno pomaga. Angleški pregovor pravi, da je prijatelj, ki ga potrebuješ najboljši prijatelj. In Jugoslavija je tak prijatelj, to je dokazala

in v času, ko smo njeno prijateljstvo najbolj potrebovali. Mi vsi upamo, da bomo Jugoslaviji nekoč sposobni, moralni in materialni dolg, ki smo vam ga dolžni, tudi povrnili. Na isto vprašanje je kolega iz ZAR odgovoril, da si je izbral Jugoslavijo za kraj študija zaradi prijateljstva, ki vlada med ZAR in Jugoslavijo, in ker je prepričan, da ne bi nikjer našel na tako prijateljsko in razumevanje. Student iz Jordana je takole odgovoril: — Sem prvi študent iz Jordana, ki študiram v Jugoslaviji, poleg tega pa imamo na fakulteti precej učbenikov v angleščini kar tudi neugodno vpliva na učenje slovenskega jezika. Precej nas moti tudi to, da je v Ljubljani precej študentov iz srbohrvatskega področja s katerimi se vsak dan srečujemo. Tako se pogosto dogaja, da mešamo razne slovenske in srbohrvatske izraze.

— Govorim angleški, francoski, španski in seveda arabski jezik, — je poudaril kolega Mohammed iz Alžira. — Zavedam se, da je slovenščina težak jezik, toda osvojil sem dobro metodo za učenje tujih jezikov in upam, da bom do jeseni toliko osvojil slovenščino, da bom lahko študiral.

— Alžirec Mohammed je prišel k nam pred dobrimi tremi tedni, zato smo mu zastavili še nekaj vprašanj, ki so vpraševala po boju alžirskega naroda proti francoskemu kolonializmu, o njem samem in perspektivah alžirskega naroda. Razvil se je prijeten pomenek v katerem je Mohammed poudaril: — Na vsak način je čas, ki sem ga prebil v vojski, pustil na meni odličan pečat. Se vedno se smatram za bojovnika, le da bom zaradi telesnih nesposobnosti za bojevanje in narodnih interesov, prebil nekaj časa na študiju pri vas. Svoji zemlji se pač lahko služim na različne načine, jaz ji bom služil v času svojega študija še posebej. Za boj je treba hrabrosti in poguma, za obnovu države pa vzpostavitev družbenega sistema, za katerega se borimo pa je potrebno veliko več. Mi se borimo za svobodo, resnično, ekonomsko svobodo, za nov družbeni red. Vse to pa zahteva veliko predanega kadra, ki je izšel iz revolucije.

Naslednji odgovor se nanaša na specifičnost našega in njihovega narodnoosvobodilnega boja. — Dobro poznamo vašo NOB, kajti pri nas je vsak vojak tudi politični komisar. Vaše in naše gibanje je našlo oporo v najsiromašnejših ljudskih množicah. Vendar so pogoji za boj pri nas nekoliko drugačni. Takrat se je boril proti agresorjem ves svet. Danes se praktično proti 45 milijonom Francozov bori 10 milijonov Alžircov. Toda s Francozi so vsi iz Atlantskega pakta. Res je, mi uživamo precejšnjo mednarodno pomoč in jo tudi potrebujemo, kajti naš boj ni rasna vojna proti Evropejcem, ampak borba proti svetovnemu kolonializmu. O sebi ni hotel govoriti, pač pa je povedal zgodbo o njegovem nadrejenem vojaškem oveljniku.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠTUDENTOVSKI TAVOR ANKARAN

ŠTUDENTKE, ŠTUDENTJE ...

Obveščamo Vas, da bo Univerzitetni odbor tudi letos organiziral ŠTUDENTOVSKI TAVOR v ANKARANU, v času od 1. julija do 31. avgusta 1960.

Tabor bo posloval v štirih izmenah in sicer:

- od 1. julija do 15. julija — prva izmena
- od 16. julija do 31. julija — druga izmena
- od 1. avgusta do 15. avgusta — tretja izmena
- od 16. avgusta do 31. avgusta — četrta izmena

Pogoji:

CENA dnevnega pensona za redne študente:

- 1. za več kot tri dni 300 din
- 2. do tri dni 350 din

KAVCIJA ob prijavi 500 din.

Vse ostale informacije dobite med uradnimi urami. Prijavite se lahko od 24. maja naprej vsak torek, četrtek in petek od 12.30 do 13.30 na Univerzitetnem odboru, Poljanska 6-11.

Pohitite s prijavi ker je število prostih mest v taboru omejeno.

Študentje Prekmurja izven univerze

Za sedanje delo KPA je značilno, da je kot svojo najvažnejšo nalogo v Ljubljani obranil seznanjanje študentov Pomurja o vseh težavah, s katerimi se bori okrajno politično vodstvo, kajti reševanje le-teh bo prešlo morda že z jutrišnjim dnevom na mlade diplomante. Predavanja in sestanki s političnim vodstvom in ljudskimi poslanci so neobhodna dopolnitev znanja, potrebna za vse študente. Ni bil slučaj, da je ravno KPA prvi opozarjal na pomakljivost kadrovske politike v kraju Murska Sobotica, zlasti pa nekaterih gospodarskih organizacij, strokovnimi združenji in Kadrovske komisije pri OK ZKS Murska Sobotica so potrdili, da treba tem vprašanjem posvetiti vso pozornost. Dosedanje delo nam kaže, da klub ni opravil nobene večje akcije, da pa je njegova dejavnost zelo različna. Klub skuša doseči, da njegovi člani ne bodo ostali samo pasivni opazovalci, marveč da se bodo že med študijem aktivno vključili v življenje komun. Klub je imenoval svojega predstavnika v Založniški svet Pomurja, kjer naj bi zagotovili pogoje za izid Zbornika Pomurja. Pred kratkim je uvedena akcija za sodelovanje KPA pri Zadržnem kole-

darju je pokazala, da ne manjka potrebne ambicije, treba jo je le na primeren način aktivirati. Študentje bodo s svojimi prispevki v letošnjem letu pri tem koledarju močno zastopani. Zal je nekaj zelo živahna kulturno-prosvetna dejavnost KPA zamrla. Vzrok je predvsem v tem, da so diplomirali tisti, ki so bili na tem področju najbolj aktivni. Del krivde za kulturno-prosvetno mrtvilo pa lahko prevzame sedanji odbor, ki je sicer zelo discipliniran, kar se tiče udeležbe na sestankih, manjka pa mu slehera iniciativa. Nekateri člani se zelo radi odtegujejo akcijskemu delu.

OBISKALI SO DRAŽGOŠE

Študentje elektrotehnike in strojništva so pred kratkim priredili skupno z vaščani t. partizanske vasice proslavo Dneva mladosti. Polave in izleta v Dražgoše se je udeležilo približno 500 študentov in profesorjev.

V programu je sodeloval tudi APZ Tone Tomšič, sicer precej okrnjen, zbor osemletke iz Zeleznikov in nekaj recitatorjev.

Težina prizadevanj je spet ovisela na posameznikih, kar pa ne more dati večjih uspehov. Novoustanovljeni aktivisti ZK ima še premalo izkušenj, tako da ga je bilo pri delu kluba premalo čutiti. Korošec Ivan

SVEČANA PODELITEV NAGRAD

Na rektoratu univerze je 14. maja predsednik Univerzitetnega sveta Jože Pernuš podelil študentom, ki so sodelovali pri nagradnem razpisu Univerzitetnega sveta, nagrade. Razpis je izšel že lansko leto v okviru proslav 40-letnice KPJ in SKOJ. Kljub zanimivim razpisanim temam se udeležilo natečaja sorazmerno majhno število študentov. Nagradjeni so bili Jakob Medved za razpravo »Rast industrijskega centra Ravne na Koroškem«, Marko Demšar in Stjepan Buzza za delo »Na čer bo težišče reforme medicinskega študija in kaj študenti medicine od nje pričakuje«, Franjo Trampuž za isto temo, Zlata Zupancič za delo »Velenjsko industrijsko žarišče in njegov razmah«, Slavko Kremenšek za delo »Študentska društva na ljubljanski univerzi od 1919-1941 in njihov politični značaj«, Franc Lužnik za delo »Velenjsko industrijsko žarišče in njegov razmah« ter klub Koroških študentov za svojo publikacijo Zbornik Koroške.

viji, čeprav nimam štipendije. Za moj študij pri vas je več vzrokov.

Študiram v Jugoslaviji, ker bi rad spoznal vaš družbeni sistem, vašo pot v socializem, ki se razlikuje tako od ruske kot kitajske.

Tudi mi se v svoji deželi borimo proti kapitalizmu, za socialistični družbeni sistem. Jugoslovanski študentom lahko pojasnjemo probleme arabskega sveta za katere vlada veliko zanimanje.

Naše naslednje vprašanje je zadevalo predvsem jezikovne težave, ki jih morajo študenti pri nas premagati. Kolega iz ZAR in Jordanije sta odgovorila takole:

— Midva sva v Jugoslaviji 14 mesecev in morava priznati, da imamo vsi Arabci s slovenščino precej težav. Mogoče smo tudi sami nekoliko zakrivil, ker se preveč družimo med seboj. Pa tudi sicer smo imeli težave. Učili smo se po učbenikih za učenje osnovnih

77% bo študij nadaljevalo

ANKETA, KI JO JE PRIPRAVIL INŠTITUT ZA STATISTIKO PRI UNIVERZI V LJUBLJANI JE IMELA PREDVSEM NAMEN, DOČITATI OD ABITURIENTOV GIMNAZIJ IN SREDNJIH STROKOVNIH ŠOL POKATKE O TEM, KAJ NAMERAVAJO PO DOKONČANJU SREDNJIŠKOLNIŠTVA ŠTUDIJATI.

ANKETA JE BILA IZVEDENA S POMOČJO ŠOLSkih vodstev decembra lanskega leta in je zajela zaključne razrede 55 šol v naši republiki in sicer 25 gimnazij, 7 učiteljskih, 7 srednjih tehniških šol in 10 raznih drugih šol. Pri anketi je sodelovalo 3.111 dijakov. Skupno s anketnim listom so anketiranci dobili seznam vseh visokih in višjih šol v naši republiki, tako da so lahko pravilno vpisali šolo, na kateri nameravajo nadaljevati študij.

tehnčnih šol, pa več kot polovica. Tako lahko ugotovimo, da so postale tudi srednje strokovne šole, čeprav dajejo zaključno znanje in poklic, tudi pripravljale šole za nadaljevanje študija na višji stopnji. Brez dvoma bi bilo potrebno z nekaterimi ukrepi zagotoviti, da bi šli absolventi teh šol najprej v prakso, pa tudi za tiste gimnazijce, ki nameravajo študirati tehnične stroke, bi se morala predvideti vsaj poštensko, strokovna praksa.

Na posamezne fakultete oziroma stroke se nameravajo kandidirati vpisati tako: na pravo 117, na ekonomijo 143. Od teh jih bo več kot polovica iz srednjih ekonomskih šol. Na medicino se jih bo vpisalo 133, na stomatologijo 62, na agronomijo 194, na gozdarstvo 54, na veterinarstvo 19, na naravoslovno skupno 131, od tega največ na farmacijo, na filozofijo 223, na tehnično kemijo 147, na

tehnično fiziko 20, na akademijo za igralsko umetnost 12, na akademijo za glasbeno umetnost 46 in na akademijo za upodabljajočo umetnost 15. Veliko jih misli nadaljevati študij na višjih šolah in sicer na VPS 74, na VSMS 78, na VKS v Mariboru pa 82.

Socialni sestav kandidatov iz gimnazij nam pokaže, da je okrog 58 odstotkov delavskega, 13 odstotkov kmečkega porekla in 14 odstotkov ostalih. Podobno je s socialnim sestavom v ostalih srednjih šolah. Na vprašanje, kdo jih bo vzdrževal med študijem, je 37 odstotkov anketirancev odgovorilo, da jih bodo vzdrževali starši, 57 odstotkov se jih misli vzdrževati s štipendijo, 14 odstotkov s priložnostnim honorarim delom, 4 odstotke se jih bo vzdrževalo s raznimi drugimi dohodki.

Razlogi, zakaj bodo nadaljevali študij, so zelo različni.

njih šol ne namerava nadaljevati študija, pa so predvsem pomanjkanje sredstev, želja po ekonomski samostojnosti, želja, da pridejo čim prej do poklica mnogi smatrajo, da jih bo študij preveč obremenjal itd. Pričakujemo, da se bo večina tistih, ki iz srednjih šol nameravajo nadaljevati študij, v jeseni tudi vpisala, ker ne bo več numerus clausus. Poleg teh pa se bodo vpisali tudi tisti, ki iz prakse, ki bodo opravili dopolnilni izpit. Vsako leto se vpiše tudi večje število študentov iz drugih republik, tako da ne moremo točno predvideti, koliko študentov bodo imele univerze, akademija in višje šole v zimskem semestru 1960-61.

III. PARTIZANSKI MARŠ ŠTUDENTOV PRAVA

DRVAR V APRILU

Študentje pravnih fakultet organizirajo vsako leto Teden študentov prava. Za zaključek letošnjega tedna študentov prava se je zbralo več kot 300 študentov na vzvezem partizanskega marša, ki so ga priredili sarajevski študentje. Bil je zares zvezi, saj se ga je udeležilo 10 študentov iz Sarajeva, iz Beograda 70, Zagreba 50, Skopja 40, Novega Sada 15, iz ljubljanske pravne fakultete pa nas je bilo 23. Tudi mnoge študentke se niso ustrašile poiti, samo iz Ljubljane so ostale vse doma.

Iz Ljubljane smo potovali z vlakom do zbornega mesta Prijedorja, kjer smo se priključili brigadi III. partizanskega pohoda. Brigada nosi ime po hrabrem četniku iz Drvarja Mariji Bursać. To 20-letno dekletko, ki je padlo med juršim na nemške bunkerje in umirajo s partizansko pestjo na ustih, je prva žena v Jugoslaviji, ki je prejela naslov »narodni heroj«. Formirani v 3 bataljone smo se nato prepeljali iz Prijedora v Samski Most, prvo postojanko na naši poti. Tu so nas dočeli vojni stražniki, ki nam so predložili seznam imen, ki jih imamo na seznamu. Vsi smo se že vživel v vloge prvih partizanov. Korekali smo skozi špalk pionirjev. Kakor pravim osvoboditeljem so nam metali pravkar natrganega cvetja. Zapeli smo Junasko, partizansko »Slovenec kremeniti, le stopimo v korak...« se je močno po-

Četrni, zadnji dan marša smo krenili že ob 4. uri zjutraj. Ta kratko se začel bataljoni nad Drvarjem, formirani v bojnem razporedu. Dobili smo solske naboje, da bi z orožjem zavezni »sovražni« Drvar, Brigada je igrala vlogo partizanov, rezervni oddelek JLA iz okolice Drvara pa so bili Nemci, ki so junoske mesteca iz NOB branili. Tako smo improvizirali naspod. Seveda smo zmagali mi in že ob 8 uri smo zavzeli ter navdušeno vikali pri prebujanju mešča, ki ga je streljanje prebudilo že mnogo prej.

Nato je postrojeno študentovsko brigado »Marija Bursać« tasto obšel tamkajšnji narodni heroj general podpolkovnik Nikola Karanović, ki je pozneje na partizanskem mitingu dejal: »... To ni bil esmo marš, temveč pohod bratstva in enotnosti...« Od tam smo posilili tudi pozdravne brzojavke CK ZKJ, maršalu Tito in GO ZB BiH. Vel udeleženci marša smo 4 ob slovesu enotnosti vikali: »Nasvidenje na maršu prihodnje leto...« Obljubo bomo držali, saj še nihče ni omagal na ten naših zgodovinsko-političnih manifestacijah. Partizanski marš je največja in najpomembnejša družbeno-politična aktivnost študentov prava.

Toplo sonce je študente arhitekture privabilo na ljubljanski grad.

Izredno veliko število dijakov zadnjih razredov ima namen nadaljevati študij; takoj jih bo nadaljevalo študij 2.129, kasneje pa še 291, kar znaša okrog 77 odstotkov. Gimnazijce bodo nadaljevali študij skoraj vsi (le 28 dijakov ne misli nadaljevati študija), iz srednjih šol, to je z učiteljskih, iz srednjih ekonomskih in srednjih

največ na germanistiko, lovenski jezik in psihologijo, in samo po en slušatelj na rusino in srbohrvaščino; na arhitekturo 88, na gradbeništvo 44, na geodezijo 15, na elektrotehniko 150, na strojno 110, (za oba oddelka je značilno, da bo skoraj tri četrtine slušateljev iz srednjih tehniških šol). Na montanistiko se bo vpisalo 29,

Večina jih bo nadaljevala, ker žutijo posebno nagerni; do študija. V veliko je tudi »kih, ki računajo na možnosti dobre zaposlitve. Znanje manj pa se jih je odločilo za nadaljevanje študija zaradi vpliva staršev ali šole.

Razlogi, zaradi katerih izredno majhno število abiturientov zaključnih razredov sred-

Prijatelji z obal Sredozemlja

— Ta človek se je pisal Eila Aissa — Batna. Zaradi težkih življenjskih razmer je služil kot francoski vojak v Indokini. Tu je doživel poraz pri Dien Bien F. Bil je v ujetništvu v Severnem Vijetnamu. Pozneje mu je uspelo priti nazaj v Alžir in 4. junija 1955 je še z nekaterimi drugimi vojniki pobil komandni kader svoje jedinice in zbežal na alžirsko stran. Junija 1956 se je njegova jedinica znašla izdana popolnoma obkoljena od francoskih vojakov. Vsa umik je bil nemogoč. Vedeli smo, da proti tako močnemu sovražniku ne bomo vzdržali, kajti imeli smo le eno strojno, ki je bila to čas več vredna kot

sio človeških življenj. Komandant jedinice, ki je imel strojno nam je nenadoma ukazal naj se prebijemo po nekem potoku obraslim z dračjem. Nismo ga hoteli ubogati, kajti vedeli smo, da se od tu ne bo rešil. Tedaj je potegnil pištolo in ukaz ponovil. On je zadrževal francoske vojake do dveh popoldne. Slišali smo kako neumljeno jim je položil rafale. Po dveh je njegova strojna utihnila, bil je mrtev.

Ce ga ne bi imel pred seboj živega in vsega zamakajenku v pripovedovanje bi bil prepričan, da je to njegova življenjska zgodba.

S formiranja študentovskih delovnih brigad v študentovskem naselju.

Predsednik Univerzitetnega odbora Janez Rugelj predaja brigadno zastavo komandantu I. ŠDB Toneta Tomšiča

ENOTNA AKCIJA

Zadnja leta dosegamo kot sad celotnih povojnih naporov narodov Jugoslavije velike uspehe v gospodarskem razvoju. Doseženi uspehi so predvsem plod naših velikih naporov na področju gospodarskih investicij, kakor tudi na področju znanosti, tehnike, strokovnih služb, kadrov itd. Hkrati pa ti uspehi kažejo na izredno močan vpliv družbeno ekonomskih faktorjev. To pa pomeni, da ti uspehi ne pričajo samo, da je v razvoju socialističnih odnosov močnejši in napredek, marveč tudi to, da je nadaljnji razvoj teh odnosov tina zmožnost istovrstnega pobuda za bodočo uspešni materialni razvoj naše države.

Pred nami so šteje kompleksni naloge, ki tvorijo odločilna torišča dela v nadaljni gradnji socialističnih družbenih odnosov v naši državi. Za te stvari razvoj teh odnosov je hkrati potrebno tudi skladne delovanje vseh osnovnih faktorjev družbenih gibanj. Prvi faktor so materialno-ekonomski odnosi, to se pravi odnosi v družbi proizvajalnih in razdelitvi. Ki naj bodo osnovni stimulusi materialnega razvoja in družbenega napredka. Drugi faktor pa je zavestni in organizirani vpliv človeka, vseh ljudi kot članov družbenih skupnosti nasopih ter njenih najbolj naprednih sil posebej. Prvi faktor je notranja gonilna sila gibanja, drugi pa je, ustrezajoč demokratičnim oblikam, faktor spoznavanja tist gibanj in njihovega usmerjanja. Podcenjevanje prvega faktorja vodi k birokratskemu subjektivizmu, k dogmatskemu zavriganju in deformiranju objektivnih zakonitosti, medtem ko vodi podcenjevanje drugega k kapitulaciji pred stihijo, h golenemu empirizmu in konservativnemu praklizmu.

Prvi in vsekakor najpomembnejši, odločilni kompleksni naloge se nanaša na nadaljni razvoj sistema materialne razdelitve, in sicer tako globalne razdelitve med delovnimi kolektivni in družbeno skupnostjo, kakor tudi, razdelitve notranji kolektivov. Ker je sistem razdelitve samo funkcija proizvodnih odnosov, lahko trdimo, da se v sistemu razdelitve kaže prava vsebina proizvodnih odnosov.

Glavno načelo socialistične razdelitve po delu je Jugoslavija razglasila z zakonom že prvi dan svojega obstoja. To načelo so razglasila vse socialistične države. Merila za kvantum dela pa so zelo različna. Kadar pravimo nagrejevanje po delu, še ni vse povedano. Bitveno je prvič, v čem je merilo za ocenjevanje dela in kdo in kako določa ta merila.

lavskih svetov smo storili prvi korak v razvijanju, ki se nujno pojavlja v prehodnem obdobju delavske države, so bili v prvi faz še demokratični politični instrumenti, preko katerih je bilo možno spreminjati materialne odnose. Naslednji korak je njihovo stvarno spreminjanje, kar je terjalo bistveno reorganizacijo vsega gospodarskega sistema v smeri maksimalne decentralizacije gospodarskega upravljanja.

V tej fazi smo se lotili tudi sprememb v plačnem sistemu s perspektivo, da postopoma dosežemo popolno samoupravljanje delovnih kolektivov v proizvodnji in razdelitvi, omejeno samo z družbenim planom globalnih poročev v gospodarstvu in s splošnimi regulativni ukrepi državnih organov. V takšnih pogojih je samoupravljanje delavcev pri upravljanju proizvodnje dobivalo svojo konkretno materialno vsebino — prav v rezultatih na področju razdelitve.

Na tej poti smo v doseganju praktični storili že pomembne korake. Glavni problem je v sedanjem trenutku vsekakor v tem, kakšna naša bodo snovna ali skupna merila dela, da bi se čimprej približala k objektivnosti, in kakšna sredstva družbene skupnosti je treba upoštevati, da bi ta merila res prišla do izraza na isti način na vsakem delovnem mestu. Seveda absolutne objektivnosti in pravilnosti tu ni, ker je ni mogoče doseči. Mogoče pa je doseči zadovoljivo stopnjo etičnosti kriterijev, ki bodo omogočili, da bodo kolektivni lahko tedajje samoočeneje o-lačali v razdelitvi.

Izhodišče je nateclo, da mora delavec dobiti od družbe vrednost, sorazmerno tisti konkretni vrednosti, ki jo je dal družbi zmanjšano kot prispevek v skupne družbene sklade. Pri določevanju meril je treba torej v večji meri obravnavati vpliv opravljenega dela in raznih drugih zunanjih faktorjev, da bi mogli tako čim bolj konkretno oločiti individualni kvantum dela. Tako je možna vedno bolj dosledna realizacija Marksovih nazorov o socialistični razdelitvi v prehodni dobi, po katerih naj posamezni proizvajalec, oziroma delovni kolektiv kot celota dobi od družbe kot ekvivalent tisti kvantum dela, ki ga je dal družbi.

Sistem razdelitve po kompleksnem učinku, ki smo ga že začeli na široko uporabljati v praksi, je pomemben uspeh v uporabi teh načel. Težavnosti je problem, kako upoštevati ta načela v odnosu med podjetjem in družbeno skupnostjo, vendar brez zadovoljive rešitve tega problema ne moremo pričakovati dosledne uporabe omenjenih načel v delovnih kolektivih.

in s tem odpirajo realno možnost za uvajanje novih ukrepov. Ti ukrepi pa bodo že pomenili novo poglavje v razvoju socialističnih odnosov v naši državi.

Drugi kompleks naloge s področja materialnih odnosov se nanaša na politiko razvijanja proizvodjalnih sil in na problem razdelitve investicijskih skladov. Pri teh nalogah stopa v ospredje zlasti troje vprašanj, ki lahko bolj ali manj vplivajo na razvoj družbenih odnosov. Prvo vprašanje je nadaljno preučevanje metodologije planiranja, ki naj bo v polnem skladu z vzporednimi gibanji na področju družbenih odnosov. Praksa je v obliini meri potrdila pravilnost prehoda od prejšnjega, normalnega planiranja k planiranju konkretnih količin, k sistemu planiranja gospodarskih poročev, to se pravi vključevanju notranjih odnosov gospodarskega razvoja. Ta novi način planiranja je omogočil organsko povezovanje usmerjajoče funkcije vodilnih organov družbene skupnosti z vsestransko mišletivo in samostojno akcijo delovnih kolektivov. Načelno tu torej nimamo kaj spreminjati. V konkretni metodologiji planiranja pa so še mnoge pomanjkljivosti. Ta metodologija še vedno vsebuje elemente starega režima planiranja, administrativnega vodenja gospodarstva. To pa ne zagotavlja prave stabilnosti in dolgoročnosti v osnovnih poročih, kar neogibno vnaša v naše gospodarstvo nemir, občutek nezadostne gotovosti.

Ena izmed obilnosti, ki izvira iz takega sistema planiranja, je dejstvo, da pri nas še zmeraj ni do kraja prodrlo naziranje o potrebi po stalni vključenosti investicij v proizvodnjo proizvodjalnih sredstev in proizvodnjo potrebnih sredstev, upoštevajoč tudi možnost zunanje ekonomske menjave.

Izkušnje v našem gospodarskem planiranju po letu 1956 nam prerašajo prav o tem oziru zelo prepričljive pozitivne nauke, ki jih ne bi smeli omelevoševati. Velik uspeh tega obdobja je, da se nam je posrečilo znatno dvigniti raven osebnega in družbenega standarda. Vse to je bilo predvsem sad spreminjanja strukture investicij v smislu večje skladnosti le-teh na področju proizvodjalnih sredstev in investicij za področju potrebnih sredstev.

Zelo važen je tudi problem maksimalnega izkoriščenja obstoječih proizvodjalnih kapacitet. Brž ko smo upoštevali materialni interes delovnega kolektiva in posameznika kot osnovno gibanje za poveljevanje proizvodnje, moramo celotni gospodarski in pravni sistem, kakor tudi globalne razdelitve med družbo in delovnim kolektivom, postaviti tako, da bo omogočil maksimalno izkoriščenje obstoječih kapacitet in nemoten razvoj v skladu s sodobni mi dosežki znanosti in tehnike. Odmikati se od tega načela, bi pomenilo, aliho izkoriščenju vloženih sredstev in zavrniti gospodarski razvoj države. Tretji problem v tem kompleksu naloge je vprašanje pomoči nezadostno razvitim področjem, problem povečanja družbene delovne siličnosti na takih področjih. Tu smo došle že dosežki izredne uspehe. Področja, ki znatno zaostajajo povprečno raven ekonomske in druge težave, marveč tudi zavirajo hitrejši razvoj socialističnih odnosov.

Zdi se, da moramo v doseganju obilke podpiranja nerazvitih področij vnesti nekatere spremembe, ki nam jih narekujejo dosežani izkušnje. Praksa namembnih investicij iz posebnih investicijskih programov izločenih iz splošnega jugoslovanskega investicijskega sistema, ni zmeraj rodila najboljših sadov. Ti programi so bili, večinoma nizko akumulativni, kar pomeni, da niso imeli tistega efekta, ki bi bil potreben za slabo razvite predelne. Še več, te investicije so dostikrat indirektno prispevale k povečanju narodnega dohodka na drugih področjih, kjer je bila razvita fiksna proizvodnja na bazi ekstraktivne industrije iz manj razvitih področij.

Predvsem moralno utemeljiti spremembe tako, da bi bilo osnovno merilo tempo naraščanja narodnega dohodka. Ni važna samo višina investicij, marveč predvsem njihova rentabilnost. Namembne investicije bi morale priti v poštev samo v sklopu jugoslovanskih namembnih investicij v celoti.

Vzporedno s tem bi bilo treba še nadalje omogočiti, da bi se lahko nerazviti kraji v enakoprijetnih pogojih pojavljali tudi na natečajih za investicije direktno iz splošnega sklada, pri čemer bi bilo treba njihovo enakopravnost zagotoviti na ustrezen način. Uporaba takih in podobnih instrumentov bi omogočila, da bi dobili razvoj manj razvitih predelovne stabilno mesto v našem družbenem planu.

V tretji kompleks problemov sodijo naloge, ki se nanašajo na nadaljno igradnjo tistih organov, oolik, funkcij in instrumentov v našem gospodarskem in političnem sistemu, ki usmerjajo gibanje družbenih faktorjev, ki naj zagotovijo, da bodo ti faktorji res rodili maksimalne sadove. V tem oziru je v našem sistemu še precej moten in neurjen vprašanj. Tu so kreditni sistem, poslovni odnosi med podjetji, oblike gospodarskega združevanja, mehanizem zunanje trgovine in podobno. Neposredni cilj, ki ga moramo imeti v tem oziru pred očmi, je zagotoviti, da osnovnega materialnega si mišletina, ki je za današnje sistemo razdelitve in ki se bo nadalje okrepi z razvojem t. g. a sistema, ne bodo zavirali drug faktorji gospodarskega in političnega sistema, marveč ga bodo vsestransko podpirali. Tu so krepitve vloge temeljn, proučevanje odnosov med komunalno in podjetji in konkretno problem naših usavnih predpovov. Naša dosežanja ustava je v celoti a sistema in ves njen dah nima, ker rekoč nočemo zveze s sedanjim stanjem. Res je, ustavo smo delno dopolnili z vrsto posebnih ustavnih predpovov, tako da sama po sebi ni ovira za pričetek, vendar se čedalje bolj čuti potreba za vsaj enim dokumentom celotno rikalno sistematike, ki so nastale v naši družbi in terjajo tud določeno pravno stabilizacijo. Četrni, kompleks naloge predstavljajo predvsem vprašanja družbene zavesti in organiziranosti socialistične akcije. Nesporno je, da so možnosti stabilizacije socializma in socialistične demokracije v naši državi.

Pričujoči sestavek smo pripravili po beležkah govora tovarša Edvarda Kardelja na V. kongresu SZDLJ.

Prvi in vsekakor najpomembnejši, odločilni kompleksni naloge se nanaša na nadaljni razvoj sistema materialne razdelitve, in sicer tako globalne razdelitve med delovnimi kolektivni in družbeno skupnostjo, kakor tudi, razdelitve notranji kolektivov. Ker je sistem razdelitve samo funkcija proizvodnih odnosov, lahko trdimo, da se v sistemu razdelitve kaže prava vsebina proizvodnih odnosov.

Glavno načelo socialistične razdelitve po delu je Jugoslavija razglasila z zakonom že prvi dan svojega obstoja. To načelo so razglasila vse socialistične države. Merila za kvantum dela pa so zelo različna. Kadar pravimo nagrejevanje po delu, še ni vse povedano. Bitveno je prvič, v čem je merilo za ocenjevanje dela in kdo in kako določa ta merila.

Prvi in vsekakor najpomembnejši, odločilni kompleksni naloge se nanaša na nadaljni razvoj sistema materialne razdelitve, in sicer tako globalne razdelitve med delovnimi kolektivni in družbeno skupnostjo, kakor tudi, razdelitve notranji kolektivov. Ker je sistem razdelitve samo funkcija proizvodnih odnosov, lahko trdimo, da se v sistemu razdelitve kaže prava vsebina proizvodnih odnosov.

Glavno načelo socialistične razdelitve po delu je Jugoslavija razglasila z zakonom že prvi dan svojega obstoja. To načelo so razglasila vse socialistične države. Merila za kvantum dela pa so zelo različna. Kadar pravimo nagrejevanje po delu, še ni vse povedano. Bitveno je prvič, v čem je merilo za ocenjevanje dela in kdo in kako določa ta merila.

Prvi in vsekakor najpomembnejši, odločilni kompleksni naloge se nanaša na nadaljni razvoj sistema materialne razdelitve, in sicer tako globalne razdelitve med delovnimi kolektivni in družbeno skupnostjo, kakor tudi, razdelitve notranji kolektivov. Ker je sistem razdelitve samo funkcija proizvodnih odnosov, lahko trdimo, da se v sistemu razdelitve kaže prava vsebina proizvodnih odnosov.

NEODVISNA NIZOZEMCI IN STUDENTE

Rangunska univerza v Burmi, Gadjah Mada univerza v Indoneziji, Malaška univerza v Singapuru, Nacionalna univerza v Vietnamu v Saigonu in tako bi lahko našli še vrsto univerz, od katerih ima vsaka svoje posebno življenje, svoje študente, ki se razlikujejo od študentov ostalih kontinentov, ras in religij. Studentje na številnih azijskih univerzah ne govorijo istega jezika, ne spoštujejo istih tradicij in poznajo različne kulture. Vendar pa so skoraj vse dežele Južne Azije doživele isto usodo, usodo, katere politične, ekonomske in vzgojne posledice so potopile skoraj vse prej našteje razlike v ozadje. Te posledice in na svoji koži občutilo mnogo generacij v Južni Aziji in tudi sedanje in prihodne se jim ne bodo mogle popolnoma izogniti.

DRAGO ČIČI

no ene četrte človeštva, je dolga doba kolonialnega gospodarstva.

Najsi je kolonializem kazal v oblikah grobega zatiranja vsaj neznaten del ogromnih profitov, ki so jih izvlekli iz njih ogromne. Posebna značilnost pa je, da kolonizatorji sploh niso ustanavljali fakultet za pravne in politične znanosti.

Maloštevilni domači intelektualci so večinoma predstavljali deplasirano skupino, ki je niso priznavali ne njihovi rojaki, ne kolonialno uradništvo. Solani v tujem jeziku in pod dolgoletnim vplivom tuje zgodovine, filozofije, tehnike itd. so se izogibali stikov s svojim ljudstvom, ki so ga težko razumeli in ki s svoje strani tudi njih ni razumelo.

Študentje in nacionalistična gibanja

V številnih deželah smatrajo študente kot voditelje bodočnosti. Če in kdaj za določene dežele ni popolnoma točna, pa je točna za jugovzhodno Azijo, kjer študentje niso samo potencialni voditelji v bodočnosti, temveč v številnih slučajih tudi dejanski voditelji sedanosti.

Vzroke za to ni težko najti: študentje se vzgajajo za uradnike, znanstvenike, tehnike, zdravnike itd., za poklice, ki jih njihove dežele, če hočejo doseči napredek, nujno potrebujejo. Toda študentje čutijo svojo odgovornost tudi že med študijem. V deželah, kjer vladajo visoka nepismenost, uživajo intelektualci posebno spoštovanje. Studentje pa predstavljajo med intelektualci velik odstotek in so njihov najaktivnejši in najidealnejši del; zato je njihova vloga in položaj v teh deželah izredno pomembna. V evropskih deželah študentom na primer ni treba skrbeti za to, kako živijo njegovi sodržavci, ali kako skrbijo sami zase. Drugače pa je v teh deželah. Ljudje živijo vstrašni revščini, nevednosti in si ne morejo pomagati. V primeru s njimi živijo študentje v razkošju, čeprav tudi njihove razmere niso zavidanja vredne. Kako naj torej študentje stojijo ob strani, ne da bi jih pekla vesti? Moč tega občutka in načina, kako se izraža, je seveda v posameznih deželah različna. Ponekod je močan, drugje slab. Toda v večini dežel jugovzhodne Azije je odločilen faktor za smer, ki so jo zavzela študentska gibanja. To se nikjer ne kaže tako jasno kot v vlogi, ki jo imajo azijski študentje v gibanju za nacionalno neodvisnost.

Med tem časom sta se izoblikovali dve študentski organizaciji - Perser Katan Perhimpunan Mahasiswa Indonesia (PPMI) in Ibatan Pemuda Pelajar Indonesia (IPPI). PPMI je dijašska nacionalna unija s številnimi lokalnimi in religioznimi skupinami, IPPI pa v glavnem zajema univerzitetne študente. Obe sta igrali pomembno vlogo v indonezijskem študentskem življenju.

Ko so julija leta 1947 Nizozemci začeli prvo ofenzivo proti republikani, se je v republikansko armado prijavilo veliko število študentov, profesorjev in učiteljev.

V drugi ofenzivi 1948 pa so bile zaprte vse fakultete. V okviru republikanske armade je bila formirana posebna študentska armada. Maja 1949 je bila univerza v Jogjakarti ponovno odprta in novembra 1949 so se različne univerze v Jogjakarti preimenovala v Gadjah Mada univerzo - inštitucijo, rojeno v revoluciji.

Podobne so bile razmere in podobno usodo so doživljali študentje v Vietnamu. Prostor nam ne dopušča, da bi podrobneje opisovali, kaj vse so doživljali študentje v ostalih jugovzhodnih deželah Azije, vendar nam je usoda indonezijskih in vietnamskih študentov pove dovolj.

...e so osnovne šole na Filipinih

Kolonializem in vzgoja v Aziji

nja ali pa pod pretvezo skrbi "starejšega brata" - njegovi rezultati se v končni analizi niso dosti razlikovali: kolonializem je bil ovira za ekonomski in družbeno rast te četrte človeštva. V te dežele je vpejal politično avtokracijo, ki jo državljanje kolonialnih sil doma nikakor ne bi trpeli. In ogromni večini afriškega prebivalstva ni zagotovila niti tistega minimalnega vzgojnega standarda, ki se je v metropolah smatral za predpogojo civiliziranega življenja.

Danes je velika večina južnoazijskih dežel neodvisnih, in mednarodnem življenju pa imajo vedno pomembnejšo vlogo. Toda stoletja zatiranja na vseh področjih ne morejo biti hitro premagana. Te dežele svoj cilj poznajo, vendar predstavljajo za njih ekonomska, politična in psihološka enakost s prejšnjimi gospodarji ogromen problem.

Ko študentje teh dežel pročujejo zgodovino in upoštevajo velike naloge, ki stoje pred njimi, je jasno, da morajo postati goreči antikolonialisti. Za njih je kolonialni problem največji in najvažnejši in politična vse ostale v ozadje. Za študente ostalih dežel, ki hočejo z njimi sodelovati in jih razumeti, je nujno, da spoznajo in priznajo to dejstvo. Jasno je, da so danes tisti, ki tega ne upoštevajo, na svetu v veliki manjšini. Nasprotno, študentje z vseh kontinentov z zanimanjem in navdušenjem spremljajo napredek in prizadevanja svojih azijskih vrstnikov.

Ta porast zanimanja in razumevanja je vsekakor posledica energične aktivnosti na mednarodnem področju, ki so jo po vojni podvezle študentske organizacije in seveda zaradi splošnega zanimanja za ta del sveta.

Morda je največji in najkoristnejši rezultat teh mednarodnih stikov ugotovitev razlik med vzgojo v razvitih deželah in tem delom sveta. V prvih je v večini primerov potekal vzgojni proces neovirano dolga desetletja in univerze so si pridobile tako moč in položaj, da lahko skoraj neovirano delujejo, ne glede na politične spremembe, ki se dogajajo v deželah. V deželah, posebno evropskih, s stoletno vzgojno tradicijo je kaj pogost pojav, da študentje ostro ločijo svoje, študentske zadeve od "političnih zadev" (študentski sindikalizem).

Vprašanje je, če je ta delitev študentom teh dežel razumljiva in oprijemljiva, gotovo pa je, da je za južnoazijske študente nesprejemljiva, ne-realistična in celo nerazumljiva. Vsa njihova praksa kaže, da oblika in razširjenost vzgoje določajo politični faktorji in da bo zato tudi reforma vzgoje v veliki meri odvisna od njih. In vsako prepričevanje, da politika z njihovo aktivnostjo nima kaj opraviti, se jim bo zdela nerealno in smešno. Danes se je v študentskem svetu že utrnilo prepričanje, da so študentski problemi na svetu različni in da je različna tudi njihova razlaga. Tudi to je eden izmed pomembnih rezultatov mednarodnega sodelovanja in glavni činitelj za krepitev mednarodnega študentskega razumevanja.

Splošna kritika v vseh južnoazijskih deželah dokazuje, da kolonialna vzgoja ni imela namen vzgojiti voditelje, ki bi Verjetno pa je najresnejši rezultat kolonialne vzgojne politike kronično pomanjkanje solanih ljudi, ki bi po pridobitvi neodvisnosti lahko predvili državni aparat. V vseh teh deželah je pomanjkanje učiteljev, profesorjev, inženirjev, agronomov, ekonomov in zdravnikov itd. ogromno. 80-milijunska Indija je imela ob osvoboditvi samo 450 zdravnikov, 90 inženirjev in 12 agronomov.

Paradoks kolonialne vzgoje pa je v tem, da so ravno ljudje, ki naj bi bili opora kolonialnega režima, največ pripomogli pri njegovi rušitvi. To so imena Ahmed Sukarno, Mohamed Hatta, Jawaharlal Nehru, Hung San, Ali Sastroamidjojo in še številni drugi.

Medtem ko so okoliščine same zahtevale, da je bilo anticolonialno gibanje usmerjeno

Relativno pozno so kolonialne oblasti začutile odgovornost pred kolonialnimi ljudstvi glede vzgoje in razmer, ki so na tem področju vladale. In zelo zelo pozno so se lotili resnih ukrepov in teh dežel, investirale nazaj v šolstvo. Prve katoliške španske univerze so bile sicer ustanovljene na Filipinih že leta 1595 (San Carlos) in 1611 (Santo Tomas), toda redke ostale južnoazijske univerze niso starejše od 30 let.

V vseh letih kolonialnega gospodarstva je bilo v Južni Aziji za 230 milijonov ljudi ustanovljenih samo osem univerz. Položaj v šolstvu se je izredno ilustrativno pokazal ob proglasitvi neodvisnosti, ko je bilo n. pr. v Indoneziji 93 odstotkov prebivalstva nepismenega, v Burmi je bil ta odstotek najnižji (41 odstotkov), Vietnam pa je imel med 20 milijoni prebivalstva samo 700 univerzitetnih študentov itd.

Ne glede na vse razloge so to dejstva, nad katerimi kolonialne sile ne morejo biti ponosne. In je malo azijscev dvomiti, da je izredno pomanjkljiva vzgoja in pomanjkanje učnih moči in zavodov posledica slučajnega »zanemarjanja«.

V neki realni in trezni študiji o šolstvu v Malaji, ki je bila leta 1949 dostavljena parlamentu, lahko beremo: »S svojimi dolgoletnimi izkušnjami so Britanci morali vedeti, da je neolano in neovirano ljudstvo najlažje držati v odvisnosti. Verjetno je, da so si

proti Zapadu, pa je značilno, da je bila njegova ideološka osnova močno pod vplivom zahodnega mišljenja in filozofije. To pa seveda ne pomeni, da je v azijskem nacionalizmu čutili pomanjkanje intelektualnih inspiracij. V Pakistanu, Indoneziji in vsaj pri nekaterih skupinah v Malaji je prišla močno do izraza težnja islama po združitvi in njegova filozofija ima v nacionalističnem gibanju pomemben delež. Budizem in druge azijske religije in filozofije so tudi imele veliko vlogo pri oblikovanju novih neodvisnih držav.

Toda gibanja za neodvisnost niso popolnoma uspela v združitvi, vsaj ne v stalnejši. In popolna odprava vseh škodljivih razlik za doseg trajnejše enotnosti - to je sedaj nujna naloga vlad v deželah Jugovzhodne Azije.

Velikost težav, ki pri tem nastajajo, bomo lažje razumeli, če upoštevamo, da mnogo novih narodov Jugovzhodne Azije ni zraslo iz enakih ali podobnega procesa kulturnega razvoja in asimilacije. Več pokrajin je bilo samovoljno ustanovljenih kot primerne administrativne in gospodarske enote. Prebivalci teh pokrajin pogosto niso imeli ničesar drugega skupnega kot vzajemno sovraštvo do kolonialne nadvlade. To seveda ne drži za vse dežele, toda kjer je bilo tako, je to faktor, ki ga ne gre zanemarjati.

Univerze in študentje, ki so mnogo pripomogli k hitrejšemu propadu kolonializma, so istočasno tudi že slutili današnjo krizo v odnosih med vrednotami posameznih lokal-

protifashijske lize, ki je bila prva v boju proti Japoncem in je pozneje postala glavno orodje nacionalističnega gibanja, ki je končalo britansko gospodarstvo. V Indoneziji je nastala današnja študentska organizacija tik pred

jih je ustanovila vlada, delo kolonizatorjev, in uspeh nekakega sistema se je računal po tem, kako se je približal modelu v »matični deželi«.

Boj za neodvisnost v jugovzhodni Aziji je združil različne kulturne, družbene in rasne skupine v deželah v enotno politično gibanje. S tem so bile premagane velike razlike, očitne in skrite, naravne in posledice politike »deli in vladaj«.

Toda gibanja za neodvisnost niso popolnoma uspela v združitvi, vsaj ne v stalnejši. In popolna odprava vseh škodljivih razlik za doseg trajnejše enotnosti - to je sedaj nujna naloga vlad v deželah Jugovzhodne Azije.

Velikost težav, ki pri tem nastajajo, bomo lažje razumeli, če upoštevamo, da mnogo novih narodov Jugovzhodne Azije ni zraslo iz enakih ali podobnega procesa kulturnega razvoja in asimilacije. Več pokrajin je bilo samovoljno ustanovljenih kot primerne administrativne in gospodarske enote. Prebivalci teh pokrajin pogosto niso imeli ničesar drugega skupnega kot vzajemno sovraštvo do kolonialne nadvlade. To seveda ne drži za vse dežele, toda kjer je bilo tako, je to faktor, ki ga ne gre zanemarjati.

Univerze in študentje, ki so mnogo pripomogli k hitrejšemu propadu kolonializma, so istočasno tudi že slutili današnjo krizo v odnosih med vrednotami posameznih lokal-

Najbolj značilna črta višje vzgoje v Aziji je, da je veren posnetek zahodnega vzorca. V letih naraščajočega nacionalizma so vprašanja okrog tega vedno bolj prihajala v ospredje. Vendar pa v vseh azijskih deželah še vedno obstoja vzvodna vzgojna tradicija.

Kolegiji in univerze so v teh deželah - z redkimi izjemami, kot n. pr. v Tajlandu, kjer

V učnih sistemih dežel jugovzhodne Azije je le malo orientalskih tradicij, vendar pa postaja želja po njihovi uvedbi vedno močnejša. Ta reforma pa ni lahka naloga; razen velikih materialnih težav so tudi pomembne psihološke ovire. Morda je največja v pomanjkanju primerne sistema višje vzgoje, ki bi najbolj služil specifičnim potrebam vsake dežele in pokrajine. Sami vzgojitelji pravijo, »da bo Azija vzgojena z novimi metodami, ki pa jih še ne poznajo«. Vsi so si enotni, da spremembe morajo priti, le malo pa se strinja o obliki in značaju sprememb. Tu ne gre za pomanjkanje sposobnosti vzgojiteljev, ki so se lotili reforme, temveč za način spremembe sistema, za katerega vedo, da ne odgovarja več, v katerem pa so bili sami vzgojeni.

Vprašanje je tudi, do katere stopnje naj gre reforma zahodnih vzgojnih tradicij. Pouk zgodovine in filozofije n. pr. bo ostal pomanjkljiv, če ne bo upošteval azijskih razmer in azijskega načina mišljenja. Obstaja pa nevarnost, da bi pri revoluciji vzgojnih sistemov iz njih vrgli vse zahodnjaške, ne glede na pravo vrednost.

Kolonialna vzgoja je le malo upoštevala nacionalno zgodovino, tradicije in kulturo. Močan liberalizem in racionalizem zahodnega mišljenja je prepričeval študente, da je posameznik bistvena enota družbe, medtem ko je vsa njegova kultura in filozofija poudarjala vlogo družine, vasi, skupnosti. Zgodovino, ki so se jo učili, je bila v pretežni meri zgodovina zahodnega sveta, zgodovina njihove rase in civilizacije pa je ostala za nje tajna, če je niso odkrivali z lastnimi napor ali pa skozi povesti svoje družine ali vasi in skozi religiozne pripovedke. Tragična kulturna praznina med ljudstvom bi bil rezultat kolonialne vzgoje, če jim ne bi ostale legende in folklorne navade.

Nihče ne more očitati azijskim učiteljem in pedagogom, da skušajo najti nek popolnoma nov sistem vzgoje, ki zanika in zametuje zapuščeno vzvodnega načina učenja na univerzah, ki so jih nasledili. Trudijo se le, da bi sistem dočel azijske vzgoje v pravilnem in koristnem razmerju odražal sintezo različnih azijskih in zahodnih kultur in filozofij. Kritika kolonialnega sistema ni v tem, da bi bil zahodnjaški - kar dejansko je bil, temveč da je bil samo za hodnjaški.

Nova filozofija v vzgoji

Poznavanje vzhodne in zahodne kulture pa lahko prinese samo korist obema - in tega si želi tako Zahod kot Vzhod.

Študentske organizacije in njihova vloga

Iz vsega, kar smo povedali, je razvidno, da je položaj v teh deželah v veliki meri odvisen od socialne zavesti študentov in prepričanja študentskih organizacij, da mora njihova skrb veljati predvsem problemom neodvisnosti in nacionalnega razvoja in njihovi funkciji posrednikov močnega duha nacionalizma, ki se je razvil v sodobni Aziji. Ključni dokaz nam je padeč Sing Man Rijs, k čemur so največ pripomogli ravno študentje.

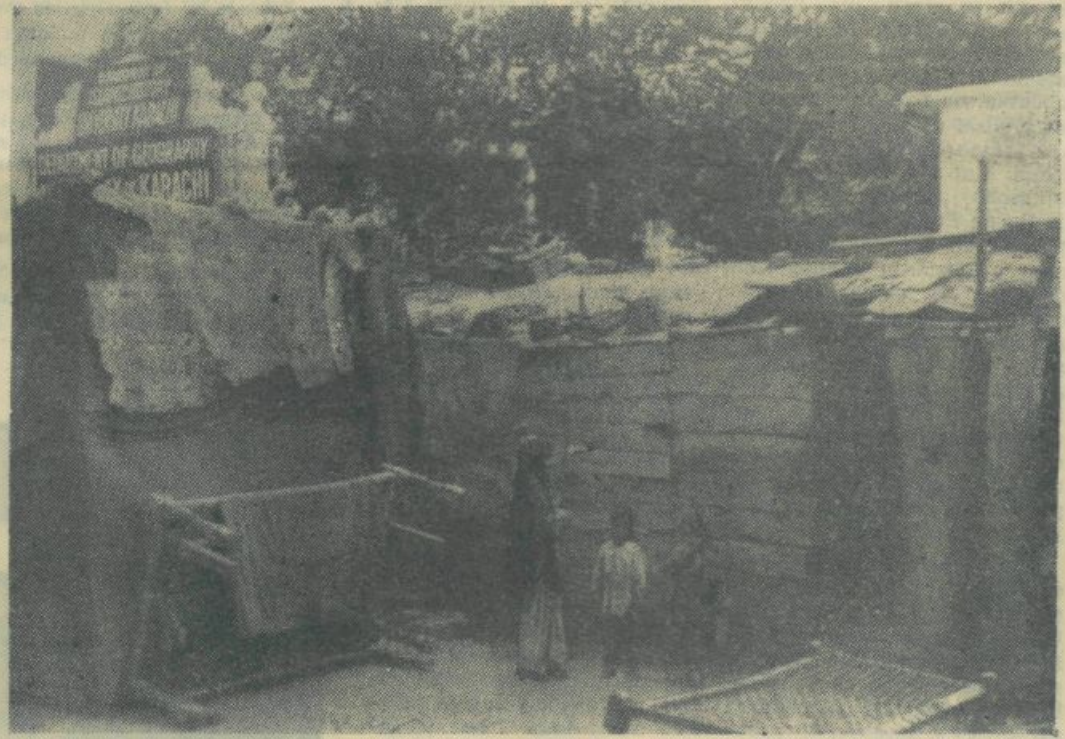
Te nazore je morda najbolje izrazil nek indonezijski študentski voditelj, ki je d-jal: »Ni treba poudarjati, da mora vsak, ki ga zanimajo študijski in življenjski pogoji, v katerih žive azijski študentje, mi-mo drugega upoštevati, da ima vsako ljudstvo razen materialnih potreb tudi gorečo željo po enakosti, po enakih pravicah kot drugi ljudje, ne glede na rase, religiozne ali druge razlike. To pa so želje, ki jih mora upoštevati vsaka demokratična ureditev. Iz tega jasno sledi, da azijski študentje svojih problemov ne moremo reševati mimo problemov, s katerimi se srečuje ostala družba. Če pa rešimo kak svoj problem, to še ne pomeni, da smo rešili dejanski problem, rešili smo le del tega problema.

Kot posebno črto študentskega življenja v Aziji moramo omeniti še udeležbo dijakov in včasih celo ljudskošolskih učencev v nacionalnem študentskem gibanju ali celo v politiki. To še posebno velja za Burmo, Malajo in Indonezijo. To je še posebno čudno za Evropejce in Američane, kjer je razlika med študenti in srednješolski precej ostra. Razlog je zelo enostaven, povprečna starost srednješolca je v azijskih deželah znatno višja od naše, to pa še posebno velja za njihove voditelje, ki so navadno univerzitetni študentje. Drago Čiči

Kot posebno črto študentskega življenja v Aziji moramo omeniti še udeležbo dijakov in včasih celo ljudskošolskih učencev v nacionalnem študentskem gibanju ali celo v politiki. To še posebno velja za Burmo, Malajo in Indonezijo. To je še posebno čudno za Evropejce in Američane, kjer je razlika med študenti in srednješolski precej ostra. Razlog je zelo enostaven, povprečna starost srednješolca je v azijskih deželah znatno višja od naše, to pa še posebno velja za njihove voditelje, ki so navadno univerzitetni študentje. Drago Čiči

Na strani znanega azijskega študentskega časopisa Malayan Undergrad. Ukvarja se predvsem z domačimi zadevami.

Kontrast v Karačiju: kolibe najbednejših ob ograji univerze

Del univerze v Paradeniyi na Ceylonu

služili svojemu narodu, temveč maloštevilno domačinsko elito, ki bi jo lahko koristno uporabili v gospodarstvu na nižjih administrativnih položajih. To se je odražalo tudi v učnih načrtih, ki so bili pretežno usmerjeni na učenje jezika metropol. Možnosti za doseg naslova inženirja, socialnih in zdravstvenih delavcev pa so bile izredno omejene, čeprav so bile potrebe po

žav, vpliv Mahatme Gandhija pa se je razširil daleč preko meja Indije. Kljub temu pa je prenehalo, kako močan vpliv je zapustila zapadna misel v Aziji in kako spretno jo Azijci izkoriščajo proti Zahodu. To še posebno velja za študente. In politika mnogih študentskih organizacij v Južni Aziji sloni na marksizmu, katolicizmu ali kak drugi v Azijo uvoženi filozofiji.

Družba in umetnik

Nekaj misli ob petem kongresu jugoslovanskih likovnih umetnikov

Minguzzi Luciano: Senec v gradu

FANTAZIJSKI TREPET

Zopet se spoznavamo z novim predstavnikom sodobne italijanske skulpture: za Mascherinijem razstavlja danes v Mali galeriji Luciano Minguzzi 9 svojih del, dopoljenih s smiselno ustrežajočima 2 litografijama in 2 jedkanicama.

Umetniška osebnost nosilca številnih domačih ter tujih priznanj (med njimi nagrada za kiparstvo na I. bienalu v Sao Paulu) združuje prav tisto, čemur bi lahko rekli aktivna koksistenca modernega likovnega izraza. Ta, morda na političnem polju bolj ustrezno in konkretno uporabljen termin, obvladuje Minguzzi predvsem z neposredno naslonitvijo na čisto figurativno vsebino, ki pa mu ne predstavlja le neki daljnji odmev oziroma komaj še živo pobudo; nasprotno, prilagaja jo svoji bujni fantaziji, jo abstrahira in se kot slučajno tu in tam poigra z njo; vse to pa je bolj obrobna pomena, le izogibanje strogo racionalnemu elementu, ki marsikdaj ne vdahe delu nič več kot le nepristopno hladnost, Minguzzijeva emocija je prisilna in preočito jo izraža, da bi ostala nezapažena: fantazija se spaja z realnostjo od veličastne kompozicije v gozdu, vojščakov, papirnatih zmajev, od preprostih, svojisko skrivnostnih senc.

V še vedno trdni in monumentalni skulpturi Senec v

gozdu že lahko slutimo znanilce novih težnj in novih odkritij, ki dobivajo svojo obliko pod kiharjevimi prsti: dinamično in hkrati lirčno-nežno zraščanje drevesnih oblik skuša prikriti pod svojim prepletom vse preveč skrivnostno in težko, upognjeno gmoto, ki je pravzaprav tisti formalni oblikovni izraz novih kiharjevih iskanj. Na že omenjeno delo lahko navežemo še Studija za zaljubljenca ter zlasti Papirnat zmaje, skupino igrih, plepetajočih se in vibrirajočih oblik, ki so vse v nemirnem zagonu, v čemer se »torzisti«
Minguzzi zlasti razlikuje od tematsko podobnih skulptur Aleksandra Caldera. Resnejša in polna, toda zato tudi bolj abstraktna zlasti po formalni plati (Studija za dve senc) je druga plat kiharjeve ustvarjalnosti. Daljnji odmev poroznosti spletočih se form (Mali vojščaki) prerašča v trdnost, naravnost v klasičnem smislu prepričljivo ekspresionistično idejnost (Vojščaki št. 1). Težek za prilagodljivostjo oblik v pretehtanih kompozicijah, upoštejavajo pri tem zlasti svetlobne učinke, ki naj jih znova in znova oživljajo ter izpreminjajo (Senca, Studija za dve senc), išče Minguzzi novih izhodšč v svojem navidez sicer skromnem, toda življenjsko bogatem in umetniško prepričljivem svetu.

A. Bassin

Sicer pa o tem le mimogrede, čeprav so to misli, lahko bi rekli tudi prepričanje, izražali predstavniki naše upodabljalno umetnosti v vsakem še tako majhnem javnem nastopu v svečanih kongresnih dneh ljubljanskega sestanka. Crta pod računom: od časa četrtega kongresa pa do danes je naraslo število članov v Zvezi za 308 ljudi. Poročilo o stanju in delu, ki ga je podal sekretar Aleksandar Luković, je obsegalo še vrsto neštevilnih in nespornih ugotovitev: o ustanovitvi informativnega centra, novega sklada Moše Pijade za študijske štipendije, o delovanju umetniških združenj, do pregleda priznanj in nagrad posameznikov oziroma posameznih vrst upodabljalno umetnosti.

Upravičeno smo po naštevavanju vseh tistih sicer bolj ali manj znanih dejstev, katerih ozadje in posledice bi morale kljub temu nuditi široko polje za razpravo in izmenjavo mnenj, pričakovali zlasti še po zanimivih napovedanih referatih plodno diskusijo. »Naj bo vaša debata vroča, naj se iskri, kajti kjer so iskre, tam je ogenj. In kjer je ogenj, je rojstvo«, je dejal književnik Juš Kozak ob otvoritvi prvega dne. Zdi se, da je bilo — če ostanem pri omenjeni lepo zaključeni celoti — sicer obilo isker, marsikje je tudi živo vzplapolal ogenj, toda pri tem je ostalo. Do razgibanosti je pravzaprav prišlo le v diskusiji o gmotnih in poklicnih težavah posameznikov ter o likovni vzgoji, da seveda ne omenjam uspešnega dela obeh komisij (za statut in program), ki sta predvideli nadvse pomembne, predvsem pa v praktični izvedljive naloge. Ne mislim zmanjševati pomena, toda če želim smo si — in gotovo so bili enaki misli tudi udeleženci sami, poudarjam, predvsem temeljitejši in plodnejši debato okrog vsaj najvažnejših teoretičnih problemov, ki jih je zlasti pri likovni umetnosti dovolj. Mimo tega se ne bi smelo iti! Tako pa se nismo in nismo mogli znebiti občutka, da ravno po tej strani zamisel vsebine kongresa ni do kraja previdena in izpeljana. Naj vzamem sicer malo grobo primerjavo: čeprav je Dušan Petrič posegel v svojem koreferatu o umetnostnem ustvarjanju znatno izven diskusijskega okvira, je bilo opaziti že ob samem začetku njegovega izvajanja nestrpnost, kot bi hoteli ubežati globljim teoretičnim razglabljanjem, ki so bila v glavnem sicer preobširna, toda nakazovala so tudi nekatere svetle točke, če jih ne bi govornik podal le preveč opte na subjektivne izkušnje.

Če se omejimo najprej le na teoretična razglabljanja, se je treba ustaviti ob referatih Umetnost in družba ter Položaj in razvoj likovne umetnosti danes pri nas in v svetu. Predvsem je bila pomembna ugotovitev o spremembi, pravzaprav napredku v vodilni vlogi sodobnega likovnega ustvarjanja. Pred umetnika se postavlja zahteva, da pazi

na pridobitve preteklosti, pri čemer mu pomaga reševati problem formalnega izraza, obteženega s tradicijo, predvsem njegovo razmerje in naravo. Do podobnega razmerja vodi tudi primerjava obeh faktorjev: subjektivnega (umetnik) in objektivnega (družba). To naj bi pripeljalo do dualizma v dojetanju umetnikovega dela, gledanega enkrat skozi prizmo magične, drugič uporabnostne optike. Znatno je porasel pomen likovnega dela, ki je že davno presegel pojem takozvanega Stafelebild; likovni moment se je spletel s podobno arhitekturo in posegel na čisto industrijsko področje. V tem je tista nova vloga oziroma družbena komponenta. Družba čisto ni prepoznala svojih težnj v skulpturi oziroma sliki. Neko slavno delo preteklosti dobe je bilo lahko le paša za oči, nemogoče pa je bilo ugotoviti in spoznati ob njem umetnikovo mišljenje in življenjski nazor. Zato prihajajo v tem oziru čisto do paradoksa glede trditve o vplivu socialnega okolja, saj je marsikatero delo temeljito preživelo družbo, v kateri je nastalo, ne da bi izgubilo svojo umetniško vrednost. Šele zgodovina bo lahko ocenila trenutno hipotetični obstoj vsakega dela: imperativ današnje dobe pa se kaže predvsem v kompromisu med ustvarjalcem in strojem. Tu pa morajo prevzeti odločilno vlogo ne več vsebinski in idejni, temveč zlasti likovni kriteriji. Ravno o teh pa je bilo na kongresu tako malo govora, da je bil povsem na mestu predlog Branka Rudolfa o iniciativi Zveze same glede novih estetskih norm, pri čemer je zlasti opozoril na nujno povezovalno uporabljajočih ustvarjalcev z arhitekti.

Podrobneje se je teh problemov dotaknil Aleksa Čelebonovič v referatu. Ob opredelil različnih vrst tekstov, ki se ukvarjajo z umetnostno problematiko, je poudaril zlasti velike težave, ker se ne more z vezano besedo adekvatno enako orisati umetnikovo doživljanje in podoživljanje. Za primer: še vedno se piše o likovni umetnosti, koliko umetnikov pa je že davno opustilo take formalne prijeme! Kritično še je Čelebonovič ozri tudi na mišljenja redakcij listov, ki poročajo o likovnem ustvarjanju.

Nadvse pomemben in morda tudi najbolj uspešen je bil referat ter diskusija o likovni vzgoji ljudstva. Ze na začetku je bilo poudarjeno, da razvoj po brezsmiselnih naporih v približevanju umetnosti delovnemu ljudstvu na začetku nove likovne ustvarjalnosti terja novih oblik in metod likovne vzgoje. Zal pa šolska reforma obstoječe stanje le slabša, saj je sedaj na razpolago po osemletkah in gimnazijah za likovno vzgojo polovico manj časa. Treba je začeti pravzaprav že pri predšolski mladini. Mnogo se da še popraviti, kar kažejo zlasti novi primeri tovrstne vzgoje pri

delavskih univerzah ter umetniške kolonije. V Sloveniji pa bo po vsej verjetnosti ustanovljen poseben zavod za likovno umetnost, ki naj bi postal posrednik med občinstvom in umetniki. Tako se ne bo več dogajalo, da bi amaterizem prerušil v diletantski profesionalizem (kot se je du-

hovo izrazil nekdo v diskusiji) na račun članov Zveze in nepoučenosti oziroma zapostavljanje likovne vzgoje.

A. Bassin

NOV USPEH AKADEMSKE FOLKLORNE SKUPINE FRANCE MAROLT RANCE MAROLY

Grško mesto Solun je bilo konec aprila arena večjega mednarodnega študentovskega kulturnega festivala. Organizatorju je uspelo zbrati na festivalu kvalitetne kulturne skupine, ki so z dosedanjimi nastopi počele že mnogo pomembnih uspehov v domovini in na tujem. Nastopile so poleg Akademске folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane še kulturne skupine iz Prage, Toulousea in domačini. Tako je imelo solunsko občinstvo priložnost videti umetniško dognane in kvalitetne prireditve, ki so jih z mladostnim temperamentom posredovali študentje — amaterski kulturno umetnostni delavci.

Vsaka od skupin je prinesla s seboj delček svoje dežele, svoje kulture in svojega narodnega duha, ki je morda še najbolj izrazito živ v folklorni zapuščini vsakega naroda. Tako je bil festival simpatičen pregled študentovskega kulturno umetnostnega življenja in njegovih dosežkov v posameznih deželah in prijeto srečanje mladih ljudi, ki živijo daleč vasi sebi, veže pa jih enotno hotenje — izpopolnjevanje svoje osebnosti v kulturnem delovanju in umetniškem oblikovanju.

Ljubljanski študentje so tudi ob tej priložnosti nastopili s tradicionalnim programom jugoslovanskih narodnih plesov. Pred nabito polno dvorano občinstva je plesalcem kmalu uspelo ustvariti intimno, prisrčno in naravno vzdušje, ki se je do konca predstave vse bolj stopnjevalo in ob zaključku prešlo v navdušene ovacije, ki kar niso hotele prenehati. Občinstvo je skoraj ob vsaki točki zahtevalo ponovitve in navdušeno poskalo tudi med izvajanjem programa. Po izjavah strokovnjakov in pisanja solunskega tiska je bila to najbolj dognana, prepričljiva in umetniško neposredna prireditev festivala, ki bo občinstvu še dolgo ostala v spominu. Tako si bo ljubljanska folklorna skupina lahko zabeležila v svoje anale še en pomemben uspeh in afirmacijo svojega dela v inozemstvu.

Prireditelj je gostujoče skupine nadvse prisrčno sprejel. Pripravil so jim vrsto sprejemov v Solunu ter ogled mesta z vsemi bogatimi kulturno zgodovinskimi in turističnimi znamenitostmi. Ljubljanski študentje so tudi položili venec na grob padlih jugoslovanskih vojakov v I. in II. svetovni vojni in počastili njihove spomine.

Festival pa za člane Akademске folklorne skupine ni pomenil samo novega umetniškega uspeha in prepričljive afirmacije, temveč mnogo več. Tu so se predvsem seznanili z uspehi, problemi in prizadevanji drugih študentovskih skupin, spoznavali delo in življenje tujih študentov, navezali z njimi prijateljske in tople stike, predvsem pa uspešno zastopali v tujini našo kulturno tvornost, ki se je v povojnih letih tako polno razmahnila. Tako je bil festival poleg svoje kvalitete tudi dragocen prispevek k poglobitvi prijateljskih odnosov med mladimi kulturno umetnostnimi oblikovalci, ki so zastopali svojo narodno kulturo na tem mednarodnem srečanju.

Na povratku v domovino se je skupina ustavila še v Djevdjelji v Makedoniji. Tam so pripravili dva nastopa, prvega za brigadirje mladinskih delovnih brigad, ki delajo na Avto cesti, drugega pa za domače mesno občinstvo. Tudi ti dve predstavi sta bili zelo dobro obiskani, občinstvo je bilo nad izvajanim programom nad vse navdušeno, saj jim je program prikazal del običajev precej oddaljenega, toda po duhu dovolj bližnjega naroda. Omeniti je treba, da je bila to prva slovenska kulturna skupina, ki je v Djevdjelji gostovala po osebovoditvi.

Naporna turneja v Grčijo in v Makedonijo pomeni za folklorno skupino lep uspeh, ki obenem jamči, da bo tudi ime novo ustanovljenega osrednjega društva v bodoče dostojno zastopala.

MIHAIL SOLOHOV ZORANA LEDINA

(ODLOMEK IZ DRUGEGA DELA)

Zivljenje v Grmečem logu in nad njim pa je teklo na svoj večni, veličastni in počasni način: kot prej so nad vsoj od časa do časa pluhli beli, z modrim ljavjem obdani oblaki, včasih so se njihova barva in odtenki menjali in se prelivali od temnodregega, temnostnega do brezbarvnega; včasih, ko so svetlo ali temno žareli ob sončnem zahodu, so za prihodnji dan napovedali veter in takrat so ženske in otroci slišali na vseh dvoriščih Grmečega loga, od gospodarjev ali pa od onih, ki naj bi to postali, mirne in na svoj način tudi od zdavnaj veljavne stavke: »Kako boš pa po tem vetru spravljal seno v kopice ali na voz?« In nekdo, ki je sedel poleg — starejši iz družine ali pa sosed — se je počasi odzval: »Ne moreš! Vse ti raznese!« In v tem času silovitega vzhodnega vetra in prisilnega brezdolja ljudi so si začeli v vseh tistih vaških domovih pripovedovati eno in isto povest o nekem davno umrlem vaščanu Ivanu Ivanoviču Degtjarevu, ki se je pred davnam časom, ko je pihal vzhodni veter, namenil voziti s polja v skedenj pšenice in ko je videl, kako veter odnaša z voza cele snopce in kupe zrele pšenice, je obupal nad svojim bojem s stihijo, dvignil iz vilami na tri roglice ogromen snop pšenice in obrnjen na vzhod, k vetru, besno zakričal: »Daj, odnesi se tega, če si tako močan! Odnesi ga in bodi prekleto!« — In prvinski je voz s pšenico in se besno pretilinjajoč odpeljal domov.

Agej, Stekel je, da bi zavrnil in pogljal nazaj k čredi mlado, razposajeno enoletno telico, vendar starih ni dolgo tekel. Nenadoma se je ustavil, pritisnil k srcu bel, se za trenutek zamajal in se z upogibajočimi nogami na mestu prestopil, potem pa je opogajajoč se kot pijan, spustil iz roke bič in odšel počasi in negotov nazaj. Ko je odgnala kravo, je k njemu pritekla snaha Beshlebonova, zgrabila ohlajajoče se starčeve roke in ga, ne da bi prišla do sape, vprašala, medtem ko je vročo sapo dihala v starčeve oči: — Dedek, dragec, ti je slabo? — In takoj je na glas zakričala: — Rodni moj! S čim naj ti pomagam? — Z otrplim jezikom je ded Agej spregovoril: »Ljuba moja, ne boj se... Podpri me, sicer bom padel...« — In je padel... Najprej na desno koleno, potem pa se je zvalil na bok in umrl. To je bilo vse. Ob času obeda, skoraj ob eni uri, pa sta rodili dve mladi kolhozni. Ena je imela težak porod. Davidov je moral hitro poslati v Vojskovoj po krajnjega ranocelnika prvi voz, ki mu je prišel pod roke. Komaj pa se je vrnil iz osirotelega doma deda Ageja, kjer se je poslovil od pokojnika, se je pri njem v pisarni oglašil mlad kolhoznik Mihaj Kuznecov. Bled in razburjen je spregovoril že na pragu: »Dragi tovariš Davidov, za božjo voljo, pomagaj! Zena se že drugi dan muči, nikakor ne more roditi. Do smrti mi jo je žal; razen nje imam še dva otroka. Daj mi konje, potreben je ranocelnik, naše ženske ji nikakor ne morejo pomagati...« — »Greva!« je dejal Davidov in odšel na dvorišče. Ded Štukur se je odpeljal v stepto po seno. Doma ni bilo nobenega konja. — Greva proti tvojemu domu. Prvi voz,

ki ga bova srečala, pošljeva naravnost v Vojskovoj. Ti pojdi k ženi, jaz pa pošlem prvi voz, ki ga srečam. Davidov je še predobro vedel, da za moškega ni spodobno biti blizu kraja, kjer rodi ženska, vendar je s širokimi koraki hodil blizu nizke ograje Kuznecove bajte, se oziral na vse konce puste vasi, poslušal zamolkle stoke in zategle krike ženske in sam zadržano stokal od bolečine zaradi tujega materinskega trpljenja ter preklinjal za najhujšimi mornarskimi kletvami. Ko pa je na ulici zagledal šestnajstletnega dečka Andreja Ahimova, brigadnega razvažalca vode, ko se je v svojih vozovih počasi pomikal, mu je kot fant stekel nasproti, ne brez napore prevrnil z voza poln sodček vode in spihajoče dejal: »Poslušaj fant! Zenski ti je slabo. Konje imaš dobre, dirjaj z vso silo v Vojskovoj in mi pripelji ranocelnika živega ali mrtvega. Če uničiš konje, bom jaz odgovarjal, fant!« — V opoldanski mirni tišini je znova zadonel in se pretrgal krik, zamolkel in nizek, krik ženske, ki je smrtno trpela. Davidov je pozorno pogledal v dečkove oči in vprašal: — Slišiš? Daj, požen! Stojčaj na poti je dečko moško, kratko pogledal Davidova? — Stric Semjon, vse razumem! Za konja naj vas ne skrbi! Konji so zdrižali, fant pa je stal in odločno požvižgaval ter junaka mahal z bičem. Davidov je pogledal na oblake prahu, ki so se dvigali izpod koles, brezupno zamahnil z roko in se odpravil v pisarno kolhoza. Še enkrat je zaslišal divji ženski krik, da se je od ostre bolečine namršil in šele ko se je oddaljil, je nevoljno zamrmral: »Roditi hoče, ne da bi vedela kako, fant!« V pisarni še ni uspel pogledati tega, čemur pravijo tekoči posli, ko je prišel k njemu v zadregi mladi fant, sin starega kolhoznika Abramova. Prestopajoč se z nogo na nogo je plaho spregovoril: »Tovariš Davidov, danes imamo pri nas svadbo, pa vas vabim v imenu vse družine. Nerodno bo, če vas ne bo za mizo.« Tedaj pa je v Davidovu preklepo; skočil je izza mize in zakričal: »Kaj pa je z vami! Kaj ste v vasi vsi po-

noreli? Na isti dan umirajo, se rodijo in ženijo! Ste se dogovorili ali kaj?« — Potem pa se je sam svoj vročekrvnosti nasmehnil in že mirno vprašal: »Kaj za vraga tako hitiš? Zakaj se ne bi ženil jeseni? Jesen je najprimernejši čas za svadbe.« — Fant je odvrnil, kot da bi stal na žerjavici: »S stvarjo ne moremo počakati do jeseni.« — »S kakšno stvarjo?« — »No, to morate sami vedeti, tovariš Davidov.« — »Aha, tako je to... O stvari, sinko, je treba vedno prej pomisliti,« je počno pripomnil Davidov. Takoj pa se je nasmehnil, ki je pomislil: »Kaj bi mu jaz govoril in kaj bi on poslušal.« — Davidov je nekaj časa pomenljivo molčal, nato pa dodal: »No, je pojdi, zvečer pridemo za trenutek, vsi pridemo. Naguljnova in Razmjotnova si vprašal?« — »Sem jih že povabil.« — »Torej pridemo vsi trije in posedimo trenutek. Piti ne smemo veliko, ni tak čas, zato ne bodite užaljeni. Na, pojdi in srečno, čeprav vama bomo želeli srečo, ko pridemo...« In ona, je zelo debela?« — »Ne toliko, da bi bilo vidno.« — »No, če je vidno, je vedno boljše,« je zopet z nekoliko poučnim tonom pristavil Davidov in se zopet nasmehnil, ker je ujel v razgovoru napačno noto. — Ko pa je že eno uro Davidov podpisal poročni list, se je prikazal srečni oče Mihaj Kuznecov ga je objel, predno se je ustavil in se mu ginjen hitro zahvaljeval: »Kristus naj te obvaruje, naš predsednik Andrejuška je pripeljal ranocelnika — in ravno o pravem času: žena je skoraj že umirala. Z njegovo pomočjo pa mi je dala takega sina, no, kot telčka, v rokah ga ne moreš obržati. Ranocelnik pravi, da je bil napačno nameščen. Meni je vseeno, pravilno ali ne, sedaj imamo fanta v družini. Tovariš Davidov, ti boš za kuma!« — Gladeč si z roko čelo je Davidov dejal: »Za kuma bom. Strašno sem vesel, da se je s tvojo ženo vse srečno končalo. Če bo treba na posestvu kaj storiti, se obrni na

Ostrovnova, dal mu bom ukaz, fakt! Glede tega pa, da fant ni bil pravilno nameščen — nič hudega: upoštevaj, da je s fanti redko kdaj vse v redu, s pravimi fanti...« — In tokrat se ni nasmehnil, ni začutil svojega poučnega tona, nad katerim se je malo prej nasmehnil. — Da, videti je, da je mornar postaj sentimental, če sta mu tuja radost in srečni konec materinskega trpljenja izrabila solze v oči. In ko je začutil solze v očeh, jih je s široko dlanjo zakril in nekoliko grobo končal: »Le pojdi, žena te čaka! Če boš kaj potreboval, pridi, sedaj pa pojdi. Nimam časa, razumeš, tudi brez tebe imam dovolj dela.« — Isti dan, že proti večeru, se je zgodil za Grmeč log nenavaden dogodek, ki ga skoraj nihče ni opazil. Okrog sedme ure se je pripeljala k domu Ostrovnova izralska kočija Vanjo je bil vprežen par dobrih konj. Pri vrtnih vratih je stopil iz nje nevisok človek v platenem suknjicu in ravno takih hlačah. S starčevsko gizdavostjo si je otepel robove zaprašenih hlač in se z mladostno živahnostjo povzpelo do vhoda kosaške kočice, samozavestno stopil v vežo, kjer ga je že čakal, razburjen zaradi novega obiska, Jakov Lukič. Od dima zakajeni, črnkasti zobje so se kratko zablesteli, ko je z majhno suho roko krepko stisnil komolec Jakova Lukiča in ga z ljubeznivim nasmehom vprašal: »Je Aleksander Anisimovič doma? Po zunanosti vidim, da si ti gospodar.« — »Vaše preblagorodje! Ste vi? Moj bog, kako vas pričakujejo!« — »Spremi me.« — Z okretostjo, ki mu je bila po naravi tako nasprotna, je Jakov Lukič usložno odprl vrata v sobo, kjer sta živeła Polovcevi in Ljajevski. — »Oprost! Aleksander Anisimovič, da vam nisem prej sporočil, da je prišel dragi gost.« — Tujec je stopil med odprta vrata in široko, teatralno razpel roke. — »Pozdravljeni, dragi zaporniki! Se tu lahko govori na ves glas?« — Polovcevi sedeli za mizo in Ljajevski, ki je kot navadno domarno ležal na postelji, sta poskočila kot na komando, mirno a

Naši razgledi : 200 - in dalje?

Jubilej ob dvestoti številki revije bi bil nevreden svojega imena, ko bi ga spremljal zgolj zadovoljen smehljaj ob pogledu na občestne kamne vzdolž prehojene poti, ne pa tudi misel na še zneznana pota skozi bodočnost.

Naši razgledi so si vselej prizadevali, spremljati ideološka vprašanja v našem sodobnem življenju, njegove ekonomske pojave, poa oziroma stranpoti znasivenega ter kulturnega življenja, skušali so biti torej teoretični razčlenjevalec vzrokov in posledic ter nasprotij v nastavi našega družbenega življenja. Včasih so znali živo in suvereno posesti v to življenje, drugič spet so sledila obdobja, ko so se izgubili v akademski pozitivizmu in ostali življenju tuji. Zbrani tisoč listov, imen, komentarjev, ocen, polemik, anal z poročil in glas, teoretično gradivo torej, ki žarči vsaj nekatere bistvene pojave v našem izobraženstvu, pa ne

dvomno potrjuje opravičenost obstoja tega časopisa. Toda slovenske besede, izrečene v priznanje slavljenci preteklosti, bi ostale samo formalnosti, ko bi ne bilo živih pričakovanj od njegove udeležbe v dogajanju prihodnjih dni.

Kakšne naloge ima naša publicistika, katera vprašanja ostajajo nerazrešena?

Pregled našega gospodarskega razvoja tako v industrijskih panogah kakor na podeželju ponuja v oceno izredno veliko vprašanj, ki bi terjala še mnogo več teoretičnega razčlenjevanja. Različna stališča, ki obstoje, pa naj bodo bolj ali manj dodelana in podprta v praktičnih interesih javnosti, se vse preredko povzpno v teoretični zagovor, da bi se njihova diferenciranost pokazala v jasni luči in bi se boj izbojeval na odprtih bojiščih. Boj zoper zgrešena pojmovanja razvoja posameznih gospodarskih panog v naših razmerah, zoper socialistični miselnosti neustrezne težnje in zoper obstoj ali uveljavljanje vseh spremnih pojavov v družbenem življenju bi bil v marsikaterem primeru dokončan prel, kakor se je sicer zgodilo, ko bi bila naša publicistika manj zaprtá vase in torej bolj angažirana v praktičnem dogajanju.

Naši razgledi so se teh potreb zavedli, ko so prav v zadnjem času sprožili n. pr. anketo o nekaterih vprašanih naših urbanističnih načrtov. Pobuda, ki je bila dana, je sprožila živo zanimanje, vzburla javnost in poiskala ključne momente, ob katerih se ponuja možnost za precej jasno oceno raznolikih teženj na omenjenem področju. V uveljavljanju podobnih pobud na vseh ostalih področjih je težiče družbene vloge stricnastodnevnikar, kot so Naši razgledi.

Ziv poseg v vprašanja od ideoloških gibanj v vrstah izobraženstva do spreminjanja strukture slovenskega prebivalstva, od uveljavljanja avtomatizacije v industriji in mehanizacije v kmetijski proizvodnji do družbene angažiranosti našega šolstva, od razvoja našega socialističnega delovanja z ozirom na gospodarska in politična področja. To je načelno kajpada jasno. Vprašanje je samo, kako vsikaditi možnosti za to delo. Ali je cepljenje publicističnih sil med različne, ne najbolj izrazite časopise uspehom tega dela v korist ali v škodo? Kajti namesto konfrontiranja pogledov prihajajo do izraza neizrazite analize, ki zapirajo pogled do stvari, namesto da bi se dogajalo ravno obratno. Politika nekaterih redakcij je nedomiselná, premalo zainteresirana na dejanskem razčiščevanju vprašanj in njihovi preveritvi. Naši razgledi so v tem oziru kljub nekaterim izrazitim težavam prišli najdlje in znali uveljaviti tezo, da bodi publicistična dejavnost nenehno iskanje skupnih imenovalcev iz različnih teženj in hotenj, katerih obstoj pokaže resnično demokratična diskusija.

Ce je gospodarsko - politični del Naših razgledov vendarle opravičil ime in sloves svojega časopisa, temu na kulturnih straneh večkrat ni bilo tako. Ne gre krivde za to pripisati zgolj redakciji, ki je vendarle iskala stik s kulturno javnostjo in njenimi predstavniki, pa pri tem ni vselej

najbolje uspela. Položaj v našem kulturnem življenju in se posebej v kulturni publicistiki kaže, da stvari vse do danes niso doživele izčiščenja. To precej jasno prihaja do izraza tudi v našem revijalnem tisku, kjer mnoga nesoglasja ne najdejo ali pa si ne poiščejo mesta.

V Naših razgledih, od katerih kulturna javnost še najbolj upravičeno pričakuje aktualnih stališč, esaja ter polemike o načelnih vprašanih, ni bilo veliko. To je imelo in še ima za posledico, da kulturni del nima trdnega vsebinskega koncepta. Do veljave prihajajo obrbno izražena stališča, vključena bodisi v poročila o kulturnih pojavih ali v ocene kulturnih dosežkov, v katerih pa je dostikrat zaslediti neizčiščene pojme in celo nasprotujoča si gledanja. Ce smo načelno enotni s stališčem uredniškega odbora, da je iskanje skupnih imenovalcev različnim stališčem edina smotrna in možna pot, tedaj smemo pričakovati, da bi časopis te skupne imenovalce tudi posiskal in izrazil. Zal do tega še ni prišlo in gre tedaj zeleti, da bi prišlo v bodoče. Prav je, da časopis zbira okoli sebe različna stališča in da je bistveni kriterij za objavo določena zrelost ocene in oblikovanja, nič manj potrebno pa ne bi bilo, da bi marsikdaj jasneje prišlo do izraza stališče redakcije. Različni kriteriji pri oceni posameznih kulturnih pojavov od likovne umetnosti do književnosti kažejo, da je stik z ocenjevalci, ki izhajajo iz kaj raznolikih možnosti in teoretičnih postavk, precej šibak. V tem oziru lahko pričakujemo od Naših razgledov novih dosežkov, ki bodo tezi o skupnem imenovalcu dali polnega po-

udarka. Ta želja se pokaže še bolj upravičena, ce pomislimo, kako malo izrazita je pravzaprav slovenska publicistika v revijalnem tisku v primeri z razgibanim kulturnim ozračjem. Slovenske revije imajo v glavnem ozek in ne najbolj skladen, v sebi zaključen krog sodelavcev - zato tud ne zelo skladnih konceptov, kar jim najbrž ne gre šteti najbolj v dobro, le Naši razgledi so zbrali okoli sebe v letih svojega obstoja malone vse pisce v Sloveniji. Pod pojmom »zbrali« seveda ne gre vselej pojmovati trdne navezanosti, vendar pa seznam stalnih ali slučajnih sodelavcev izkazuje latentno možnost, ki jih časopis ima.

In zdí se, da bi prav v tem času, v današnjih razmerah, ko že malone vro na dan nova odločilna vprašanja v našem idejnem in kulturnem življenju, bilo vredno usmeriti vse napore v iskanju še tesnejših stikov z vsemi, ki o stvareh razmišljajo in iščejo rešitev. Skupnemu imenovalcu bi se spet nekoliko približali, tako pa... še zmerom pričakujemo.

OBA MLADA PROTAGONISTA FILMA »Deveti krog« (Dušica Zegarac in Boris Dvornik) sta izredno prepričljivo igrala svoji vlogi

Valentin Cundrič:
KONEC MARCA

V dlaneh neba nabrekne trdno zelenje rose.

Vlažne oči zraká strmiho na zemljo, skozi prste oblakov.

Srce zemlje je težko od morja in neba.
Valentin Cundrič:

V »Devetem krogu« nastopa vrsta mladih igralcev, nekateri prvič pred filmsko kamero

Desetletnica dela AKUD Slobodan Princip Seljo v Sarajevu

Pomemben jubilej

Od 8. do 15. maja je AKUD Slobodan Princip - Seljo v Sarajevu praznovalo pomemben jubilej - desetletnico svojega kulturno umetniškega delovanja na univerzi. Iz prvih manj pomembnih kulturnih skupin, ki so delovale po osvoboditvi, se je danes razvilo močno in kvalitetno društvo, ki je eno najpomembnejših kulturnih institucij glavnega mesta Bosne in Hercegovine.

Sedaj šteje društvo osem kulturnih skupin: folklorno skupino, mešani pevski zbor, likovno sekcijo, Akademsko amatersko gledališče, Tribino 08, jazz - orkester, godalni or-

kester in orkester narodnih pesmi in plesov, ki štejejo nad 300 aktivnih članov.

Ves jubilejni teden so se sieherni večer vrstili nastopi posameznih skupin, ki so bili s svojim posebnim svečanim vzdušjem praznik vseh študentov sarajevske univerze in kulturnih krogov mesta. Vse prireditve so privabile nabito polno dvorano občinstva, ki je bilo predvsem študentsko, kar je še posebno razveseljivo, dobršen del pa je redno ostajal brez tak. Tako je bil jubilejni teden ponoven in prepričljiv pregled in afirmacija uspehov in kvalitete, ki jo

je društvo doseglo v svojem desetletnem delovanju. Ob tej priložnosti so rektorat univerze, Univerzitetni odbor in Univerzitetni komite ZK nagradili vrsto najzaslužnejših članov društva.

AKUD Slobodan Princip Seljo je v desetih letih svojega delovanja postalo pomembno žarišče kulturno umetniške vzgoje študentov, ki je središče kulturnega življenja univerze, pomaga pa tudi pri organizaciji študentskega kulturnega življenja tudi po fakultetah in je vreden razširjevalec kulturnih dosežkov po bosanskih vaseh in mestih.

Miroslav Košuta:

Trst I

Nočem, da mi kdo reče pesnik. V mojih žilah teče mirna kri zvestobe in razdajanja zemlji. In divje življenje iz te zemlje. Divje življenje teh ulic, ki se niso ukrivile v temi, negibnost dreves ob naših neizhojenih poteh, ki verujejo v veter, trzanje trgov v obzorjih človeških očí, ki za oblaki slutijo sonce, ki verujejo v dan, ko se vtopijo v njem goli od zvestobe neomajne vere. Nočem svojega imena. Biti moram eden izmed njih, samo eden izmed teh brezimnih, ki čakajo, čakajo, da se prebije prvi žarek.

Tujec je objel Polovceva, z levo roko pritisnil k sebi Ljatljevskega in dejal:

»Sedite prosim, gospoda oficirja. Polkovnik tedaj, tisti, ki vam je poslal ukaz, sedaj po volji usode agronom pokrajinske kolhozne uprave! Kot vidite, sem prišel k vam na inšpekcijski obisk. Časa imam malo. Pojasniti vam moram položaj.«

Tujec je povabil oficirja, naj sedeta, se kot prej smehljaj, kazal počrnele zobe in z igrano prijaznostjo nadaljeval:

»Revno živita, še pogostiti ne moreta gosta... Sicer pa ne gre za pogostitev, obedoval bom na drugem kraju. Prosim, če pekliteča k mizi mojega voznika, da si zagotovimo zaščito, če ne drugače, vsaj z nadzorovano.«

Polovec je uslužno stekel k vratom, toda mednje je že stopil postaven, čeden lakaj gospoda polkovnika. Ponudil je rusko Polovcevu:

»Srečno, gospod stotnik. Po ruskem običaju se čez prag ne pozdravlja... Obrnil se je k polkovniku in ga spoštljivo vprašal: »Lahko prisostvujemo? Nadzor sem zagotovil.«

Tujec se je kot prej smehljaj Polovcevu in Ljatljevskemu z globoko vsajenimi sivimi očmi:

»Naj vas predstavim, gospode oficirji: Ritmojster Kazancev. No, gospodarje pa vi, gospode Kazancev, poznate. Sedaj pa g, gospode, na delo. Sedimo k vaši samski mizi.«

Polovec je plašno vprašal:

»Gospod polkovnik, morda dovolite, da vas s čemerkolj pogostimo. Preprosto, kar imamo, to radi damo.«

Tujec je suho odvrnil:

»Hvala vam, ni potrebno. Raje takoj pričnimo z delom, časa imam zelo malo. Ritmojster, dajte zemljevid!«

Ritmojster Kazancev je potegnil iz notranjega prsnega žepa sukničja zemljevid Azovo - Črnomoškega kraja, ga razgrnil po mizi in vsi štirje so se sklonili nad nj.

Tujec si je popravil ovrtnik odpetega nadovrnatega sukničja, vzel iz žepa morda živčnik in, udarjajoč z njim po mizi, dejal:

»Moj priimek kot vi seveda domnevate. Polkovnik in Sedaj... temveč Nikoljski. Generalstabl polkovnik imperatorske arma-

de. Zemljevid je splošen, vendar za bojne operacije podrobnejšega ne potrebujete. Vaša naloga: imate okrog dve sto aktivnih bajonetov ali sabelj in morate, ko pobijete kraljevine komuniste, ne da bi se zapletli v majhne in dolgotrajne spopade, pretrgati na poti vse vezi in oditi na sovhoz Rdeča zarja. Tam boste opravili vse potrebno in dobite okrog štirideset pušk z zalogo streliva. In kar je glavno, v celoti morate ohraniti vse lahke in težke strojnice in ko dobite v sovhozu okrog 30 tovornih avtomobilov, se morate v pospešenem pohodu odpraviti v Millerovo. In še nekaj važnega! - Ali vidite, koliko težkih nalog vam dajem?... Neizbežno morate - to vam ukazujem, gospod stotnik! - presentiti in ne pustiti, da bi prišel v akcijo polk, ki je nameščen v mestu Millerovo. Morate ga razbiti, razorožiti, pobrati strelno orožje in rdečearmejci, ki bodo prestopili k vam ter nato z avtomobili nadaljevati pot proti Rostovu. Dajem vam le splošno nalogo, toda od nje je odvisno mnogo. Če pa bi proti pričakovanju pri pohodu na Millerovo našli na odpor, se izognite mestu in se odpravite proti Kamenskemu. Z modrim svjtnikom je polkovnik z medko kretajo pogel na zemljevidu ravno črto. »V Kamenskem vas bom pričakoval s svojim odredom, gospod stotnik.«

Za trenutek je pomolčal, nato pa dodal: »S severa vas bo morda podprl podpolkovnik Savatejev, vendar se na to preveč ne zanašajte in ukrepajte sami. Od uspeha vaše operacije, to si zapomnite, je mnogo odvisno. Govorim o razorožitvi polka v Millerovo in uporabi njegovega strelnega orožja. Imajo namreč baterijo, ki bi nam zelo koristila. Za Kamenskimi bi se pričeli boji za Rostov. Pri tem bi nam verjetno prišle na pomoč naše sile s Kubana in Tereka ter zavezniki - in še imamo oblasť na jugu Uspoveštaje, prosim, gospode oficirji, da je zamišljena operacija tvegana, vendar nimamo drugega izhoda! Če ne izrabimo priložnosti, ki nam jih nudi zgodovina v 1930. letu, potem se poslovite od misli na Imperij in pričnite z majhnimi terenskimi akcijami... To je vse, kar vam moram povedati.«

»Naj spregovorim še nekaj besed z vami,

stotnik Polovec. Upoštevatja, da se moram oglasiti še v vašem sogovju, kjer mi bodo potrdili polni nalog, nato pa se odpraviti na okraj. Jaz sem tako rekoč uradna oseba, agronom uprave sovhoza, zato naj bodo vse pripombe čim krajše!«

Ne da bi gledal polkovnika, je Polovec zamolkito spregovoril:

»Gospod polkovnik, dali ste mi samo splošno nalogo, ne da bi jo konkretizirali! Sovhoz bom zavzel, vendar sem mislil, da bomo potem pozvali k uporú kozake; vi pa me pošljate v boj z rednim kozakom Rdeče armade! Se vam ne zdí, da je to pretežka naloga za moje zmožnosti in moči? Če se nam za potú zoperstavi samo en bataljon! Saj me obsojate na gotovo smrt!«

Polkovnik Nikoljski je bobnal s čenki po mizi in se nasmehnil:

»Zdí se mi, da so vam svoj čas zaman dali čin stotnika. Če v težkem trenutku omahujete in ne verujete v uspeh naše zamisli, ni ste dostojen oficir ruske armade! Kako naj razumem vaše besede? Boste sodelovali ali naj vas zamenjamo?«

Polovec je vstal. Celasto glavo je sklonil in tihó odvrnil:

»Sodeloval bom, gospod polkovnik! Samo za uspeh operacije boste odgovarjali vi, ne jaz.«

»Oh, to ni vaša skrb, gospod stotnik! se je neveselo zasmejal polkovnik Nikoljski in se dvignil.

Istoačasno je vstal tudi ritmójster Kazancev.

Objemajoč Polovceva je Nikoljski dejal:

»Pogum in še enkrat pogum! Tega primanjkuje oficirskemu zboru dobre, stare imperatorske armade! Predlozite se sedeli kot učitelj v srednjih šolah, kot agronom! Kaj pa tradicija? Ste pozabili na slavne tradicije ruske armade? Nič ne de. Vi samo pričnite na ukaz teh, ki mislijo za vas, potem pa... Appetit se pojaví šele med jedjo! Upam, da vas bom videl, gospod stotnik, še kot generalmajorja v Novorosijsku ali rečimo, v Moskvi. Sodeč po vaših odličnih znanostih ste za mareskaj sposobni. Naslednje v Kamenskem! In še zadnje: ukaz o začetku bo dan istočasno povsod, kjer imamo svoje uporiške točke, saj to razumete. Na

svidenja v Kamenskem!«

Ko se je hladno objel s prišleki, odprl vrata sobe in zagledal nemiren pogled v veži stoječega Jakova Lukiča, Polovcev ni sedel, temveč padel na posteljo. Čez čas je vprašal pri oknu sedečega Ljatljevskega:

»Ste že videli takega tita?«

Ljatljevski je zamakleno zamahnil z roko. »Jezus Marija, kaj pa ste hoteli od te ruske vojske? Mene vprašate, gospod Polovec; le zakaj vraga sem se združil z vami?«

In še nek žalosten dogodek je bil pripetel ta dan; v vodnjaku je utonil kezel Trofim! Ker je bil nemirnega značaja, se je vse noči potepal po vasi Ponoči je očitno našel, da je moral preskočiti vodnjak poleg uprave kolhoza. Pokrov, ki je pokrival odprtno vodnjaka, zaradi starčevske malomarnosti deda Štukarja zvečer ni bil na svojem mestu. Stari kozel, ki so ga preplašili, je skočil preko vodnjaka, vendar mu je spodrsnilo, tako da je padel vanj in utonil.

Zvečer, ko se je ded Štukar vrnil z vozom sena, je hotel napojiti žrebca. Ko je poskušal zajeti vodo, je začutil, da je vedro zadelo ob nekaj mehkega. Vsaak poskus, da bi z vedrom zajel vodo, pa najsi se je še tako trudil z vrvo, na kateri je bilo vedro privezano, je bil brez uspeha. Tedaj je starca obšla strašna misel. Z osirotelimi očmi se je ozrl po dvorišču, upajoč, da bo nekje na strehi zagledal svojega starega prijatelja; toda pogled je zadel v prazno! Ded Štukar se je hitro odpravil na skedenj, stekel za vrata - toda Trofima ni bilo nikjer! Tedaj je Štukar, žalosten in usmiljenja vreden odšel v pisarno, kjer je sedel Davidov in se spustil na klop:

»Tako, Sema, dočakal smo novo nesrečo: naš Trofim je utonil v vodnjaku! Polščiva draš s kljuko, treba ga je izvelči!«

»Si žalosten? ga je smehljaje vprašal Davidov. »Saj si vendar vse čas prošil, naj ga ubijemo!«

»Se mareskaj drugega sem prošil,« je jezno zakrlical ded Štukar. »Kaj ga ubili, hvala bogu! Kako bom pa sedaj živel brez njega? Vse božje dni me je struhalo in od biča se nisem ločil od zarje do večera, ker sem se moral braniti pred njim. Kakšno pa

bo sedaj moje življenje? En sam dolgčas! Sedaj se lahko sam poženem v vodnjak z glavno navzdol... Kakšno je bilo najino prijateljstvo? Ni ga bilo! Samo v spopadih sva se srečala. Včasih sem ga, prekletega, ujel za ročaj in mu govoril: »Trofim, pasji sin, saj vendar nisi mlad kozel, od kje neki je v tebi toliko zlobe? Od kje je v tebi toliko poguma, da mi nisi minuto ne daš miru. Vedno gledaš, da bi me zadel kje od zadaj ali od strani! Toda razumel vendar, da sem bolan človek in da moraš biti z menoj prijaznejši...« On pa me je gledal z nepremičnimi očmi in v njih ni bilo ničesar človeškega. Nobena prizanesljivosti nisem videl v njegovih očeh. Opazil sem ga čez hrbet z bičem in mu dejal: Tecl, bodi kakor trikrat prekiat, ti stari dolgočasne! Nčas pametnega se ne morem pogovoriti s teboj. On pa, vražji sin, steče nekje korakov in ker nima drugega dela, prične trgati travo, kot da bi bil prekiat, lačen. S svojimi nepremičnimi očmi pa škil name in verjetno čaka prilike, da bi me zalotil. Zabavno sva živela! Zato ker se s tako neumnim idiotom ali enostavnejše bedakom nisem mogel sporazumeti. In sedaj, ko je utonil, mi ga je žal, a moje življenje je popolnoma obubožalo...»

Ded Štukar je žalostno ihtel in si z umazanim rokavom katunaste srajce obrisal solzne oči.

Ko sta na sosednjem dvorišču dobila drog s kljuko sta David in Štukar iz vodnjaka izvlekla še nekoliko nabreklih Trofimova. David je obrnil obraz od Štukarja in vprašal:

»In kaj bova storila sedaj?«

Ded Štukar, ki je kot prej ihtel in si brisal oči, je odgovoril:

»Ti pojdi, Semaška, opravljati svoje državne posle, jaz pa bom sam pokopal. To delo ni za mislega - to je delo starcev.«

In odšel je po lopato, skrivljen, usmiljenja vreden in ganljivo smešen v svoji iskreni žalosti.

In s tem se je končal v Grmečem logu dan, ki je bil tako poln veličnih in malih dogodkov.

Končno urnik za uporabo igrišč v Tivolju

Zveza študentskih športnih organizacij je na podlagi prijave za igrišča, ki so jih v sportni odbori na fakultetah, prosila Upravo telesno-vzgojnih objektov Ljubljane, da ji dovoli uporabljati igrišča v Tivolju. Uprava je v glavnem našim željam ugodila. Edina boječa točka je igrišče za roket, za katerega je največ reflektantov. Urnik za študente je naslednji:

sreda: 13.30—18.00 elektro, 17.00—19.00 agronomska.
petek: 17.00—19.00 agronomska
sobota: 14.00—16.00 elektro,

ODBOJKA:

ponedeljek: 14.00—16.00 elektro, 17.00—19.00 medicinska,
torek: 15.00—18.00 rudarsko-metalurška,
sreda: 15.00—17.00 ekonomska
četrtak: 15.00—17.00 elektro,
petek: 17.00—19.00 agronomska
sobota: 16.00—18.00 agronomska.

Vse športne odbore opozarjamo, da takoj sporoče sekretariatu ZSSO, če igrišča ne bodo povsem zasedena, kajti ZSSO mora plačati za vsako igrišče 100 din na uro, pa naj ga uporablja ali ne.

Uprava strelišča na Dolenjski cesti nam je sporočila, da je študentom na razpolago vsak torek in petek 5 strelskih mest za streljanje z malokalibersko puško. Puške in municijo bodo lahko dobili na strelišču.

Urnik velja 14 dni in ga lahko spremenimo šele za junij. Vse spremembe sporočite na naslov ZSSO Ljubljane, Poljanska 6.

ROKOMET:
ponedeljek: 15.30—17.00 ekonomska fakulteta, od 17.00—19.00 agronomska fakulteta;
sreda: 14.00—16.00 elektro, od 18.30—20.00 medicinska;
četrtak: 14.00—16.00 akademija za upodabljajočo umetnost;
sobota: 14.00—16.00 akademija za upodabljajočo umetnost.

KOŠARKA I.
(igrišče poleg rokometnega)
torek: 15.00—17.00 ekonomska fakulteta,
sreda: 18.00—20.00 medicinska fakulteta,

KOŠARKA II.
(poleg ballistične)
nedelja: 10.00—12.00 pravo,
torek: 15.00—18.00 rudarsko-metalurška fakulteta,

Rezultati študentskih ekip na IV. partizanskem pohodu »Ob žici okupirane Ljubljane«

I. TEKMOVALNI POHOD
25 km:
Moški: 1. Ekipa VSTV 1.58.54,
2. Ekipa naravoslovne fakultete 2.01.38,
3. Ekipa kluba koroških študentov 2.05.36,
4. ekipa akad. badmig. klub Olympia 2.07.54,
5. ekipa planinskega društva Univerze 2.18.18.
Ženske: 1. ekipa naravoslovne fakultete 1.35.00.

5. ekipa študentsko naselje IV. 2.38.02,
6. ekipa študentsko naselje IX. 2.39.32,

II. MNOŽIČNI POHOD
20 km:
Moški: 1. Ekipa kluba primorskih študentov 1.41.32,
2. ekipa VSTV I. 2.04.36,
3. ekipa študentov okraja Novo mesto I. 2.12.02,
4. ekipa študentov strojne fakultete 2.22.03,
5. ekipa Zveze študentov 2.22.35,
6. ekipa VSTV II. 2.25.38,
7. ekipa študentov okraja Novo mesto II. 2.31.15.
Ženske: 1. ekipa sveta študentskega naselja 2.40.30.
Mešane: 1. ekipa Študentsko naselje XI 2.11.15,
2. ekipa akad. badm. klub Olympia II. 2.11.21,
3. ekipa akad. badm. klub Olympia III. 2.24.05,
4. ekipa študentsko naselje X 2.26.02,

7. ekipa študentsko naselje III. 2.40.32,
8. ekipa študentsko naselje XIV. 2.41.54,
9. ekipa študentsko naselje I. 2.44.34,
10. ekipa akadem. barg. klub Olympia 2.46.28,
11. ekipa filozofske fakultete II. 2.48.32,
12. ekipa filozofske fakultete III. 2.48.46,
13. ekipa študentsko naselje VII. 2.56.15,
14. ekipa študentsko naselje XII. 3.01.58.

Športni dvoboj zagrebške in ljubljanske fakultete

Ekonomisti zatajili

V seznam uspešnih športnih srečanj ljubljanskih fakultet s fakultetami iz drugih univerzitetnih centrov so se vpisali tudi študentje ekonomske fakultete.

V prvi polovici so imeli že IV. tradicionalni dvoboj s kolegi v Zagrebu. Pomerili so se v košarki, namiznem tenisu in šahu, dvoboja pa so se udeležile tudi kolegice (kar se redko zgodi na naših športnih dvobojih) s košarkarsko ekipo. Uspeh je bil minimalen. V vseh štirih srečanjih so bili poraženi, čeprav bi po prognozah morali zmagati v dveh disciplinah — v moški košarki in v namiznem tenisu. Kot pa je v športu že navada, je bila tudi pri teh srečanjih žoga okrogla in zadovoljiti so se morali s porazi.

Dvoboji so bili na ekonomski fakulteti v športni dvorani in na igrišču Jugomontaže. Na ekonomski fakulteti imajo zagrebški študentje lepo športno dvorano, kjer se lahko športno udeležujejo. Tu so ljubljanci doživeli prva dva poraza — v šahu so izgubili s 3 : 1 in v namiznem tenisu s 5 : 4, čeprav so vodili že 4 : 1. Tudi na igrišču Jugomontaže se ljubljancem ni godilo nič boljše. V prvi tekmi so študentke zagrebške ekonomske fakultete premagale z visokim rezultatom 49 : 21 svoje kolegice iz Ljubljane. Kljub hudemu porazu pa so ljubljankanke zaigrale požrtvovalno proti ekipi, v kateri je poleg štirih igralč Jugomontaže igrala tudi državna košarkarska reprezentantka Ruža Meglaj.

V drugi tekmi so nastopili študentje. Po prvih minutah so ljubljanci vodili s 14 koši razlike, vendar pa so Zagrebčani razliko zmanjšali na 7 košev, tako da se je prvi polčas končal z rezultatom 25 proti 18 v korist ljubljanske fakultete. V drugem polčasu

so Zagrebčani z boljšo igro najprej izenačili in nato zmagali z rezultatom 55:34. Športna srečanja so potekala v prijateljskem vzdušju, prisostvovalo pa jim je tudi precej študentov.

VESLAŠKI KLUB »SAVICA« V LJUBLJANI, TRNOVSKI PRISTAN, VABI VSE ŠTUDENTE IN ŠTUDENTKE, KI BI RADI PRIČELI Z NAČRTNIM TRENIRANJEM VESLANJA, V SVOJE VRSTE. VSE INFORMACIJE DOBITE V PROSTORIH KLUBA VSAK DAN OD 16. DO 19. URE.

LETOŠNI IV. PARTIZANSKI POHOD »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE« JE BIL DOSTOJNA PROSLAVA 15-LETNIC OSVOBODITVE GLAVNEGA MESTA NAŠE REPUBLIKE. VELIKO ŠTEVILO UDELEŽENCEV JE PRES EGLO VSA PRIČAKOVANJA. NAŠI LJUDJE SO SE ENKRAT DOKAZALI, DA NISO SE POZ ABILI NA LETA TEŽKE BORBE ZA SVOBODO. ŠTEVILNI SPOMENIKI, KI SO BILI ODKRITI PRAV V TEM JUBILEJNEM, PETNAJSTEM LETU V SVOBODI, NAM KAŽEJO, DA NIS MO POZABILI VSEH TISTIH, KI SO V PRAVIČNEM BOJU DAROVALI SVOJA ŽIVLJENJA ZA SREČO IN SVOBODO NAŠE ZEMLJE IN NAŠIH LJUDI.

PARTIZANSKI POHOD JE PRAV TO LET O PRERASEL V MANIFESTACIJO NAJŠIRŠIH PLASTI NAŠIH DELOVNIH LJUDI. IZ ŠPOR TNEGA TEKMOVANJA, KI JE SPREMLJALO I. FESTIVAL TELESNE VZGOJE V LETU 195 7, JE NASTALA PRAVA SVEČANOST, POS VEČENA SPOMINU HEROJSKE BORBE LJU BLJANE ZA OSVOBODITEV IZPOD SOVRAŽ-

pravljeni. Ne za pohod, ampak za zajtrk. Najbolj vnete tekmovalce je že prišla tekmovalna mrzlina in so komaj popravili zajtrk. Verjetno smo to jutro vsi vstali z desno nogo, ker nam je šlo prav vse gladko od rok. Na Prešernovi cesti so nas vkrcali v avtobus, na Trgu Revolucije smo morali prestopiti in že je karavana vozila zavila po Titovi na start. V avtobusu je postalo živahno, saj sta začela s sporedom kar dva pevka zbor. Po skupno zapeti partizanski pesmi smo prešli na alžirsko bojno pesem. To tudi ni bilo težko, ker jih je bilo mnogo tudi iz Alžirije, Združene arabske republike, Tanganjike, Gvineje in Grčije. Pesem je kar dobro izvenela, za kar je meč verjetno največ zaslug Samir.

v hrib. Arabca Said in Samir sta se zapletla v pogovor in slednji je vprašal, kako se po slovensko pravi... Z roko je pokazal pod strajco. Seveda deklice so takoj odgovorile — sree. »Ne sree,« pravi Samir in pokaže na znojno kapljico, ki je tekla nekemu dekletu po obrazu. »Aha, znoj,« smo mu vsi odgovorili in tako se je spet obogatil z novo besedo. Nato je Said potožil, da se znojil. Verjetno pa so ga potolažile mokre črte na naših obrazih.

Naš »ešalon« se je pričel cepiti. Edina petčlanska ženska ekipa je postala sedemčlanska. Tako smo sedaj imeli vse mešane ekipe. Fantje so prijeli dekleta za roke in jim pomagali na stmi vrh Golovca (nekateri sicer namigujejo, da so pri tem imeli posebne interese, kar pa ne moremo verjeti). Pot čez Golovec je bila precej dolga. Prehitela nas je ekipa judoistov »Olympie«, v kateri so bili Šubic, Rajh, Alatič, Benčič in Bensa. Tekli so precej hitro in tako so nas pustili zadaj. Mi smo pa tudi napredovali! Nekateri res že reševal vitergin. S katerim niso štedili golemel Vojne medicinske akademije, Starejšim in bolj izkušenim je bil seveda dobrodošel Zoltanov »doping« — kačja slina ali palinka po prekmursko, na splošno močno cenjena pičaja.

na cilj. Tekmovalci so bili dobro razpoloženi, saj je bila pot prijetna in zanimiva. Hodili so med zelenimi žitnimi polji, po kamenju, lovcu in asfaltu ter se vrnili žuljavi, utrujeni (nekateri tudi zdravniki »doping« — kačja slina ali palinka po prekmursko, na splošno močno cenjena pičaja.

Med več kot dvajset tisoč udeleženci pohoda smo bili tudi študentje. Sestavljali smo ekipe Študentskega naselja, Akademskega kolegija, fakultet, raznih društev in organizacij, vsi pa smo se pohoda udeležili z istim ciljem — stopati ob žici okupirane Ljubljane in se tako pokloniti spomenu vseh tistih neznanih in znanih borcev ter ilegalcev, ki jih je tukaj vodila pot pred več kot petnajstimi leti. Hodili smo po teh poteh, prihodnje leto pa se bomo ponovno srečali...

NIKOVEGA JARMA. NAD 13 TISOČ ČLANOV IN ČLANIC ZVEZE BORCEV, RAZNIH DRUŽBENIH, POLITIČNIH, MLADINSKIH IN ŠPORTNIH ORGANIZACIJ IZ VSEH KRAJEV JUGOSLAVIJE IN 10 TISOČ PIONIRJEV SE JE LE TOS UDELEŽILO PARTIZANSKEGA POHODA IN SE POKLONILO BORBENI IN NIKDAR U KLONJENI LJUBLJANI.

TUDI ŠTUDENTJE SO DOSTOJNO SODE LOVALI V TEJ VELIKI PRIREDITVI, KI RAZVIJA, UTRUJE IN ČUVA BORBENE TRADIC IJE, ROJENE V SVETLIH DNEH NARODNO OSVOBODILNEGA BOJA. V NAŠIH VRSTAH SO OB SLEDOVIH ŽICE KORAKALI TUDI ŠTUDENTJE IZ DRUGIH DEŽEL, KATERIM JE BORBA ZA SVOBODO EDEN GLAVNIH CILJEV. TI ŠTUDENTJE SO PRAVILNO RAZUMELI ID EJO PARTIZANSKEGA POHODA, TEKMOVA NJA V VZDRŽLJIVOSTI, POŽRTVOVALNOST I, TOVARIŠTVU IN MEDSEBOJNI POMOČI. Z UDELEŽBO NA POHODU SO PRAV TI Š TUDENTJE DALI PRIREDITVI MEDNARODNI ZNAČAJ IN ORGANIZATORJI BODO V BOD OČE RAZŠIRILI TEKMOVANJE TUDI PREKO MEJA NAŠE DRŽAVE.

TAKO LAHKO PRIČAKUJEMO, DA BO V BODOČE PARTIZANSKI POHOD »OB ŽICI OKUPIRANE LJUBLJANE« POSTAL PRIRED ITEV SVOBODOLJUBNIH LJUDI ŠTEVILNIH NARODOV.

»SMO PA LE ZAČELI«
Na startnem prostoru je bil tak vrvež, kot bi polovico Ljubljane prisilno mobilizirali. Občudovali smo prireditelje in ugibali, kako nas bodo odpravili s starta. Ljajak, skozi katerega naj bi se množica izlivala na startno črto, je bil podoben lenemu in počasnemu veletoku. Mučno situacijo je rešil Lovro, ki je pri prireditelju dosegel, da so nas mimo vseh ostalih spustili na start. Zvočnik je namreč opozarjal: »Na startno mesto prihaja Mednarodna študentska organizacija«. Čakajoči so nas burno pozdravljali. Starter je dal znak za odhod in pred nami je bila dvajset kilometrov dolga pot. Pozneje so res nekateri trdili, da so nas spustili zato prej s starta, ker so se bali, da bi komisija na cilju še zvečer morala čakati na nas, kar pa verjetno ni res.

»SEDAJ PA Z VSEMI MOČMI.«
Po hudi strmini smo se spuščali na Rudnik. Nastopili smo zadnje tretjino poti in če smo hoteli biti med boljšimi, smo morali pohiteti. Vodstvo je prevzela ekipa, v kateri so bili Zoltan, Francka, Jerica in Janez in se pričeli obdelavati, le peti član jim je nekje zaostal. Pravilo so, da je ostal nekje zadaj z neko deklico in

»PREPOČASI — HITREJE, PREHITRO — POČASNEJE.«
Med potjo smo venomer slišali take in podobne komentare. Študentski »ešalon«, ki je šel okrog osemdeset ljudi, se je trdo zagrizel v pot. Na čelo se je pretolkla Tribušonova ekipa in Feslo, doma nekje iz ekvatorske Afrike, je diktilal oster tempo. Močno so se jim približale skupine, ki so jih vodili Samir, Zoltan in drugi in rezultat vsega je bil tek. Ves »ešalon«, ki je bil sedaj bolj podoben konjeniški eskadronu, je galopiral. Tribušonova skupina pa nam je le ušla. Zlobni jeziki so seveda takoj trdili, da hočejo biti prvi, kar so pa pozneje na Golovcu demantirali. Začeli smo se vzpenjati

da jih bo do cilja s tekom ujel. In prav ta ekipa je pred ciljem petnajst minut čakala petega člana, ljudje pa so ploskali ekipam, ki so odhajali v cilj. Gledalci so se jim nujali, da bi šli z njimi v cilj, česar pa niso sprejeli. Končno je peti član le prišel in po prihodu skozi cilj so ga tiho vprašali:

»Povej, če si jo vsaj poljubil?«
»Ne!«
»Eh, ste ga slišali! Niti poljubil je ni!«
Vse ekipe so srečno prišle

LE DA PRIDEMO NA CILJ!

To smo si verjetno želeli vsi udeleženci pohoda, ko smo se zbirali že ob petih zjutraj v Študentskem naselju. Kljub hladnemu, oblačnemu jutru se je množica kaj kmalu razširila. Lovro je še enkrat pregledal ekipe in bili smo pri-

Odslej tri združenja

Skupščine študentov filozofske fakultete, ki je bila 14. maja, so se udeležili tudi nekateri profesorji. Predsednik združenja je v svojem izčrpnem poročilu ugotovil, da je bilo delo ZSJ na filozofski fakulteti v preteklem letu dokaj razgibano. Še največ uspeha so dosegli pri ideološko-političnem delu. Predavanja v Centru za marksistično vzgojo študentov se je udeležilo skoraj polovico študentov, klubi pa so tudi priredili precej strokovnih predavanj. S to obliko dela bo treba nadaljevati tudi prihodnje leto.

Združenje filozofske fakultete se je sedaj razdelilo na tri združenja. Ker je na fakulteti kar trinajst različnih stolic z različno problematiko in različnimi načini študija, je to vsekakor koristen ukrep. V razpravi je bilo reorganizaciji združenja posvečenega tudi največ časa. Dolgo je trajalo, predno so se zedinili, kateri klubi naj tvorijo nova združenja. Končno so se dogovorili, da bosta kluba romanistov in germanistov tvorila eno združenje, drugo klubi slavistov, zgodovinarjev, umetnostnih zgodovinarjev, arheologov in etnologov, tretje pa študenti komparativne literature, psihologije, pedagogike, filozofije, klasične filologije in sociologije, torej stolice, kjer jeseni ne bo uveden etapni študij. Sedanje združenje se bo imenovalo fakultetni odbor in bo nekakšna vez med UO in združenji. Delegati so izvolili 9-članski fakultetni odbor, odbore združenj pa bodo naknadno izvolili po klubih.

Studentovski predstavnik v fakultetnem svetu je govoril o študijski problematiki in o inverziji študija. Z reformo študija nameravajo dati študiju široko osnovo, ki bo počasi prehajala v znanstveno, specializirano delo. Vsekarer predstavljajo uvedba stopenjskega študija rušenje starih tradicij. Vendar niso šablonsko reformirali študija na vseh stolicah, pač pa so se pri tem ozirali predvsem na praktično vrednost.

Za prvo in drugo stopnjo so učni načrti že gotovi. Zal pa so še marsikje pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno takoj odpraviti. Tako se dosedanja B-diplomska naloga preimenuje v seminarsko nalogo, tudi obseg je nekoliko manjši, dela pa je z njo še vedno prav toliko kot prej. Pri sestavljanju učnih programov bi se profesorji morali večkrat obrniti tudi na študente in upoštevati njihova mnenja.

Na nekaterih stolicah je pomanjkanje učnih knjig in skript precejšnje. Dobro bi bilo, če bi profesorji tiskali svoje zapiske. Večkrat se namreč zgodi, da študentje pokazuje profesorju zapiske predavanj, profesor jih pregleda, ugotovi, da so dobri — to pa je tudi vse. Dopolniti in podpisati, da bi jih lahko tiskali, pa jih ne mara...

Skupščine letos že maja

Veterinar Specializacija in prakse

VETERINARJI SO IMELI SKUPŠČINO V TOREK, 17. MAJA. PRI DELU TEGA ZDRUŽENJA SE JE PAC POZNALA KRATKA MANDATNA DOBA ODBORA, TAKO DA NEKATERIH AKCIJ, KI SO JIH IMELI V PROGRAMU, NISO IZVEDLI ALI PA JIH NISO IZVEDLI DO KRAJA.

Študijska problematika in inverzija študija, kar je glavna tema skoraj vseh skupščin, jih preveč ne tare, ker veterinarja ne pride v program popolne inverzije študija. Uvedli bodo le specializacijo po tretjem letniku. Tedaj se bo študent moral odločiti za enega od dveh likov veterinarja: farmskega ali splošnega. Za enkrat pri tem še nimajo problemov.

V Center za marksistično vzgojo se je prijavilo zadovoljivo število študentov, vendar predavanja niso vsi obiskovali. Temu je morda krivo slabo obveščanje, za kar pa je v glavnem odgovorna ideološko-politična komisija združenja. Pravega uspeha niso pokazale udj svobodne katedre. Za veterinarje je bil izveden le cikel treh predavanj, lahko pa so obiskovali tudi predavanja svobodnih kateder agronomije in gozdarstva, ki so bila v zvezi z njihovo problematiko. Uspeli niso morda zato, ker so bila predavanja sorazmerno pozna, za maloštevilen obisk pa je krivo tudi to, ker so se nekatera predavanja križala s predavanji Centra. V bodoče naj bi svobodne katedre opravljale funkcijo obveščanja študentov s problemi iz prakse.

Precej so razpravljali tudi o praksah. Nekateri veterinarje postavljajo se branijo sprejeti praktične, ker se bojijo prevelikih finančnih izdatkov. Pri iskanju praks jim bo v bodoče pomagala tudi

fakultetna uprava. Govorili so tudi o izmenjavi praktikantov z drugimi državami. Za letos so preskrbeli praktikantska mesta za dva tuja študenta.

Predstavniki UO ZSJ je v svojem pozdravu skupščini nakazal nekaj smernic za delo novega odbora. Poudaril je pomen Zveze študentov kot politične organizacije, kjer ne sme biti študijska problematika na prvem mestu zanimanja, ampak je predvsem treba skrbeti za ideološko izobraževanje študentov in vzbuhati v njih zanimanje za sodobna družbena vprašanja.

Spremembe v oblikah delovanja Zveze študentov na filozofski fakulteti. Študentje pozorno spremljajo potek svoje skupščine

Na zadnji skupščini tekstilcev so največ razpravljali o študijski problematiki. Jasno so naglasili potrebo po diferenciaciji nekaterih strokovnih predmetov v višjih letnikih, ker za te predmete primanjkuje asistentskega kadra. Največja ovira pri študiju tekstila pa je pomanjkanje učnih knjig in skript. Študentje so izrazili željo, naj bi profesorji razmnožili zapiske svojih predavanj; na žalost pa imajo profesorji pripravljenih zelo malo zapiskov...

Veliko so govorili tudi o strokovnih praksah in ekskurzijah. Ugotovili so, da študentje opravljajo prakse v

slovenskih tekstilnih tovarnah, sredstva za to pa se urpajo iz sklada za strokovne ekskurzije. Ker ta denar porabijo v glavnem za prakse, si tekstilci doslej še niso mogli ogledati nobene tovarne umetnih vlaken v državi — kar pa bi bilo nujno potrebno...

Na skupščini so govorili tudi o štipendijah. Izvolili so posebno komisijo, ki bo kontrolirala študijske uspehe študentov in posredovala pri štipenditorjih, da bodo štipendirali marljivo študente. Prav gotovo bo po precej problemov na tekstilu (učilnice, čitalnica itd.) rešenih z dograditvijo nove tekstilne fakultete, ki bo vselejja že to jesen.

Tekstilci

Predvsem študijska problematika

Študentje so tudi izrazili željo, da bi preko komisije za mednarodne zveze pri UO našli tesnejše stike s tekstilnimi fakultetami v inozemstvu (n. pr. z ruskimi), od koder bi po možnosti dobivali strokovno literaturo in s tamkajšnjimi študenti izmenjavali izkušnje.

Čeprav združenje vseh načrtov, ki so jih napravili za letošnje leto, ni uresničilo, pa je pohvalno že samo dejstvo, da se študentje tako zanimajo za študijsko problematiko. Prav gotovo bo obracun dela prihodnje leto še lepši in pestrejši...

Gozdarji

Reforma študija neizvedljiva?

Skupščina združenja gozdarjev, 12. maja, je potekala skoraj ves čas v znamenju reforme študija. Večini študentov, kakor tudi večini referentov, med katerimi je bil tudi predstojnik oddelka, se je zdela uresničitev trislopnega študija gozdarstva neizvedljiva. Po dveh letih naj bi kandidati odšli na teren, v zadrage in druge manjše gozdarske obrate, prav gotovo pa svoje funkcije ne bi mogel v redu opravljati. Njegova strokovna raven bi bila nižja od ravni gozdarskega tehnika. V dveh letih bi bilo mogoče absolvirati le najosnovnejše stvari, o gozdarstvu kot strokovnjaku pa bi ne mogli govoriti. Poudarili pa so, da je treba skrbeti najprej za kvaliteto, potem šele za kvantiteto gozdarstvih strokovnjakov. Bojijo se neslovesnosti kadrov, morda so prav zato tako proti tej novi obliki.

Pokazalo se je, da kljub temu, da je odbor združenja sorazmerno dobro skrbel za ideološko izobraževanje, med študenti ni bilo pravega zanimanja. Center za marksistično izobraževanje študentov je bil slabo obiskan. Tudi za delovno akcijo je bilo malo prijav; temu je morda krivo to, da imajo v počitnicah obvezne prakse, ležbo pa pomislimo tudi na nezainteresiranje študentov za vprašanja današnje družbe.

Pasivnost študentov gozdarstva se je pokazala tudi pri strokovnem izpopolnjevanju. Dobro pripravljena predavanja svobodnih kateder so bila zelo slabo obiskana. Pri vsem tem pa študentje zahtevajo skripta, trdijo, da je premalo kadrov, da nimajo možnosti za izpopolnjevanje itd.

Skripta so na univerzi še vedno eden največjih problemov, ki pa se zadnje čase nekoliko manjša po zaslugi Univerzitet-

ne založbe. Na gozdarstvu pa kljub temu za večino predmetov nimajo skript, čeprav bodo pri sedanjem načinu študija neobhodno potrebna. Govorili so tudi o praksah, ki bi se naj usmerile bolj na domača gozdarska posestva. Zakaj bi se nekdo seznanjal s švedskimi ali norveškimi problemi, ko ne pozna niti domačih? Začeli so se že dogovarjati za počitniške prakse v nekaterih drugih republikah. To bi bilo vsekakor vredno pohvale.

Agronomi

Boljši od lani

V LETOŠNJEM LETU SO IMELI PRVI SKUPŠČINO ŠTUDENTJE AGRONOMIJE. IDEOLOŠKO POLITIČNO DELO ZDRUŽENJA JE LETOS ŠTEKLO V PRAVI OBLIKI. ZANIMANJE ZA RAZLIČNA PREDAVANJA SE JE ZELO POVEČALO, ZLASTI ZA PREDAVANJA SVOBODNE KATEDE, KI SO VEDNO DOBRO OBISKANA, PA TUDI ZA PREDAVANJA CENTRA ZA MARKSISTIČNO IZOBRAŽEVANJE ŠTUDENTOV. ZATO MORAMO PRI ŠTUDENTIH OHRANITI IN ŠE STOPNJEVATI ZANIMANJE ZA SODOBNE PROBLEME NASE DRUŽBE.

To leto je bilo tudi leto mrazilnega pripravljavanja študijskih načrtov za nov etapni študij. Največ nalog v zvezi z reševanjem tekočih študijskih problemov so prevzeli sveti letnik.

S skupščine agronomov.

nikov. Kot najboljša oblika dela svetov letnikov so bili sestanki z mentorji in ostalimi profesorji, vendar so sveti letnikov pokazali še premalo samoiniciativne. Sveti letnikov bi morali bolj skrbeti za slabše študente, jim svetovati in pomagati pri študiju. V tem smislu se je najbolje izkazal prvi letnik, ki je osnoval študijske grupe pod vodstvom boljših študentov. Izkazal se je tudi svet drugega letnika, ki je organiziral skupen ogled Kmetijskega sejma v Novem Sadu.

Zaj študentje še vedno nimajo svojega predstavnika pri pripravah za novi statut bodočega etapnega študija. Upamo, da se bo to kmalu uredilo. V debati je sodeloval tudi prof. Ing. Jelačin. Govoril je o pomenu novega etapnega in univerznega študija na agronomskem oddelku. Poudaril je vlogo študentovske organizacije pri uvajanju reforme. Treba bo urediti še problem izrednega študija, ki na fakulteti do sedaj ni bil mogoč.

Strojniki

POVEZATI SE Z INDUSTRIJO

Na skupščini strojnikov so bili prisotni tudi predstojnik oddelka, večina profesorjev in predstavniki zagrebških, beograjskih in sarajevskih študentov strojništva. Predstojnik oddelka je v svojem pozdravu skupščini razložil in opisal nekatere probleme oddelka. Tak problem je pomanjkanje lastnih prostorov, ki pa bo morda že to jesen dokončno rešen. Dotaknil se je tudi reforme in razložil etapni način študija strojništva.

Po predstojnikovem poročilu, ki je pokazalo, da je bilo delo združenja strojnikov kar uspešno, so se oglasili še študentje in nakazali težave in ovire za še uspešnejše delo.

Kulturna dejavnost ne pride do pravega izraza, prav tako ne delo v krožkih. Mogoče se bo zanimanje povečalo, ko se bo ustanovila Zveza študentovskih organizacij Ljudske tehnike.

Največ so govorili o študijskih problemih. Študentje si ne predstavljajo, v čem je korist nove prve stopnje študija, imajo občutek, da prihaja ta reforma prezgodaj. Pri sestavljanju študijskega programa bi se morali povezati z industrijo. Reforma naj se nasloni na objektivna in realna dejstva, ne le na trenutno rešitev situacije. Zakaj ni enotnosti z ostalimi jugoslovanskimi univerzami? Ali ne zadostujejo višje tehnične

sole? Na ta vprašanja je odgovoril predstavnik UO ZSJ in skušal pojasniti bistvo inverzije študija.

Ideološko - politično delo je bilo v glavnem navezано na Center za marksistično vzgojo. Prijavili so se večinoma za teme iz našega gospodarskega življenja, vendar pa študentje menijo, da jim kolegij ni dal tistega, kar so pričakovali. Predavanja naj bi jim dala res nekaj novega, ne pa, da so le ponovitev tistega, kar je bilo v glavnem že vsem študentom znano.

Študentje se ne zavedajo dobro nove oblike samoupravljanja — svetov letnikov. Študijski krožki so bili ponekod uspešni. Predstavniki Zveza letnika je opozoril na še vedno preveliko zadržanost starejših kolegov do prvega letnika. Prvi letnik potrebuje ob priložnosti na univerzo malo več pomoči.

Z jajčnim šamponom **Glamo** oprani lasje so svileni bleščeči in vojni

Krema **F&t** za friziranje daje lasem lepoto in naraven lesk

Seborin odstranjuje prhljaj, pospešuje cirkulacijo krvi in daje s tem lasem nove življenjske moči.

Oglasna reportaža

VARČUJ TUDI TI!

IDEJA VARČEVANJA JE STARA MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA IMA ŽE SKORAJ 5 MILIJARD DINARJEV HRANILNIH VLOG. POVPREČNA VLOGA PRI MHL ZNAŠA 66.390 DINARJEV. OD 74 TISOČ VLAGATELJEV PRI MHL JE NAD 34 TISOČ MLADINEV. MLADINSKI VLAGATELJI IMAJO NAD 300 MILIJONOV VLOG TUDI ŠTUDENTJE LAHKO USPEŠNO VARČUJEMO.

Ideja varčevanja je že stara, vendar se je razvilo denarno varčevanje kot važna dejavnost za razvoj gospodarstva šele v začetku 19. stol. V tem času so se začeli razvijati posebni denarni zavodi, ki so se ukvarjali predvsem z zbiranjem hranilnih vlog prebivalstva. To so bile prve hranilnice.

Na ozemlju današnje FLRJ so se prve hranilnice pojavile okoli leta 1820, ko je bila ustanovljena Kranjska hranilnica, kateri so do konca preteklega stoletja sledile še druge, predvsem na Štajerskem in Koroškem. Nova doba jugoslovanskega hranilništva se je začela z letom 1889. Po tem letu so se ustanovile mnoge hranilnice, ki so bile v slovenskih rokah. Največja med njimi je bila Mestna hranilnica ljubljanska. Z naraščanjem vlog pri teh zavodih je začela pojemati tudi gospodarska moč tujcev. Ves čas do II. svetovne vojne je število vlagateljev in vlog stalno naraščalo, tako da so imele hranilnice leta 1939 že nad 239 tisoč vlagateljev in skupaj 2,5 milijarde dinarjev hranilnih vlog, torej 10.000 dinarjev za enega vlagatelja.

Po drugi svetovni vojni je hranilništvo pri nas stagniralo. Zaradi vojne je prebivalstvo izgubilo zaupanje v denarne zavode, pa tudi dohodek prebivalstva je bil v primerjavi z velikimi potrebami prvih povojnih let sorazmerno nizek. Šele po prvih velikih uspehih naše socialistične ekonomike se je pokazala potreba za ustanovitev posebnih denarnih zavodov, hranilnic. Glavna naloga hranilnic bi bila širjenje hranilništva in vzgajanje ljudskih množic, posebno mladine, k varčnosti. Prve hranilnice so bile ustanovljene leta 1942 v Sloveniji.

Leta 1958 je pomenilo velik porast hranilnih vlog in števila vlagateljev. Že nekaj let pred tem so pokazale hranilnice pri svojem poslovanju take uspehe, ki so presenečali celo najbolj optimistične zagovornike varčevanja. Danes ne moremo več zanikati velikega pomena, ki ga imajo hranilnice v našem celokupnem gospodarskem življenju. Z vedno večjim porastom hranilnih vlog, ki izvirajo predvsem od prihrankov prebivalstva,

postajajo hranilnice pomemben gospodarski in družbeni činitelj. Koncentracija majhnih, toda množičnih prihrankov daje masi teh sredstev nov karakter. Raztresena sredstva v rokah posameznikov, namenjena osebni in neposredni potrošnji, spreminjajo preko hranilnic svoj individualni značaj v družbenega. Tako dobiva varčevanje vedno večji gospodarski pomen.

TUDI ŠTUDENTJE LAHKO USPEŠNO VARČUJEMO. Student in varčevanje? To pa vendar ne gre skupaj! Kje naj dobi denar? Takšna in podobna vprašanja in odgovore slišimo še marsikdaj med študenti, toda tudi ta nepravilna naziranja iz dneva v dan odstopajo mesto novim, pravilnejšim pogledom. Danes lahko uspešno varčujemo tudi študentje.

Res je, da so naši dohodki skromni, da so naše potrebe sorazmerno velike, res pa je tudi, da ne znamo racionalno razpolagati s svojimi dohodki in da v varčevanju daleč zaostajamo za dijaki in šolarji, ki imajo pri Mestni hranilnici ljubljanski nad 300 milijonov hranilnih vlog. Stara miselnost, da je varčevanje pri skromnih dohodkih nemogoče, nas še vedno preveč bremeni in le redki so študentje, ki se lahko pohvalijo, da varčujejo.

Naše potrebe dostikrat prehajajo okvir naših plačilnih zmognosti. V takih trenutkih delamo načrte o varčevanju, računamo, seštevamo, nazadnje pa ugotovimo, da je premalo denarja za nakup. Pri tem pa tudi ostanemo. Lepa misel o varčevanju je hitro pozabljena. In vendar lahko tudi študentje varčujemo, res da le z majhnimi vlogami, toda ob letu je prihranek lahko priložimo še zaslužke poletne zaposlitve ter 50% obresti, ki jih pripíše MHL in v jeseni si lahko tudi študent kupi kakšno dražjo stvar — obleko, kolo, fotoaparata... Toda s tem še niso izčrpane vse možnosti za izkoriščanje prihrankov! Na različne načine lahko uporabimo prihranjeni denar. Vabljuje je potovanje v počitnicah, smučanje v planinah, počitnice na morju, toda en sar — način je, kako pridemo do potrebnih denarnih sredstev — varčevanje. Le z varčevanjem in manjšim odrekanjem med letom si lahko študent »privoščič« počitnice, letovanje, potovanja itd.

Zal je med nami še vse premalo študentov, ki se zavedajo velikega pomena in koristnosti varčevanja, pa vendar je varčevanje edini način, kako uresničiti marsikdaj na videx neuresničljive želje.

Mestna hranilnica ljubljanska je specialen hranilni zavod, v katerega imajo vlagatelji zaupanje, saj je v njej naložen že skoraj 5 milijard hranilnih vlog. Tudi mladina ima že prihranjenih 300 milijonov dinarjev. Le študentje predstavljamo malenkosten procent, žal neupravičeno. Z malo dobre volje lahko tudi mi postanemo eden izmed »velikih« vlagateljev v našo in splošno korist.

Za Dan mladosti čestita MHL vsem vlagateljem, posebno pa še mladini in študentom.

tribuna

1. DECEMBR. #1 JE IZŠLA STEVILKA NASEGA GLASILA KOT NASLEDNIK "STUDENTSKEGA LISTA". TA JE IZHAJAL OD 30. MARCA 1948. UREJALI SO GA: FRANCI AMBROŽIČ, DARO BEATOS, RUDI MAHČUTA, MILOŠ KOBE, MILAN STARIN IN MILOŠ MELN, KI TUDI UREDNIK PRVEGA LETNIKA "TRIBUNE". PRVI LETNIK OBSEGA 9 STEVIKOV - ZADNJO UREDI STANE SAKSIDA - KI IZHAJA ŠTIRINAJSTNEVNO. NASLEDNJI LETNIK UBEJUNE BORIS MIKOS MA 9 STEVIKOV. LETA 1955 PREDZAME Z 10 STEVIKI PRIMOZ KOZAR. IZIDE 18 STEVIKOV. OD CETRTEGA LETNIKA DALJE IZHAJA ČASOPIS V 20 STEVIKIH NA LETO. BOGDAN PLEŠA UREJUJE LIST OD 17. STEVIKA IV. LETNIKA DO 18. STEVIKA. KO GA ZAMENJA JANKO POPOVIČ IN UREJUJE LIST DO 2. STEVIKA V. LETNIKA. DUŠAN VOGLAR JE UREDNIK DO 8. STEVIKA X. I. NIKI.